

Jihočeská universita

v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

Kamila Pavlišová

V. ročník- prezenční studium

Obor: český jazyk – občanská výchova

Diplomová práce

Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku

(regionální sonda)

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jaroslav Toman, CSc.

ČESKÉ BUDĚJOVCE 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

15. 4. 2011

Kamila Pavlišová

Poděkování

Děkuji panu doc. PaedDr. Jaroslavu Tomanovi, CSc. za odborné vedení diplomové práce, poskytování cenných rad a materiálových podkladů. Zároveň také děkuji učitelům základních škol, u nichž byl proveden výzkum.

Anotace

Tato diplomová práce má za cíl vysledovat aktuální stav současného pubescentního čtenáře na druhém stupni základní školy s přihlédnutím k okolním faktorům, které na něj působí. Teoretická část je zaměřena na profil pubescenta z hlediska biologického, psychologického a sociologického, na vývoj čtenářství a čtenářské kompetence. Praktická část poskytuje rozbor získaného materiálu na základě dotazníkového šetření provedeného na pěti základních školách v Kraji Vysočina.

Annotation

The aim of this diploma thesis is to keep track of a current state of a current pubescent reader in the second stage of an elementary school with a consideration to some surrounding factors, which take effect on them. The Theoretical part is focused on a profile of a pubescent from the biological, psychological and sociological view, it is focused on a development of reading and a reading competence. The Practical part provides an analysis of gained material on the basis of a questionnaire inquiry, which was realized in five elementary schools in the region of Highlands.

Obsah

Úvod.....	6
1 Osobnost pubescenta	7
1.1 Biologické hledisko.....	7
1.2 Psychologický pohled.....	8
1.3 Sociální vlivy.....	11
2 Vývoj čtenářství dětí a mládeže se zaměřením na pubescenci.....	17
2.1 Čtenářské kompetence.....	22
2.2 Literární výchova a pubescentní čtenář.....	24
3 Cíl, předmět a metoda výzkumu.....	27
4 Analýza a interpretace získaného materiálu.....	30
4.1 Prezentace získaného materiálu.....	30
4.2 Rozbor jednotlivých otázek dotazníku.....	32
Závěr.....	69
Seznam literatury a použitých pramenů.....	71
Přílohy.....	74

Úvod

Cílem naší diplomové práce je prozkoumat aktuální stav, problémy a tendence týkající se zájmové a školní četby dětí staršího školního věku, tedy čtenářů druhého stupně základní školy. Další oblastí zájmu je vliv okolí na pubescenta - kdo nebo co vede dnešního pubescenta k tomu, aby sáhl po knize, prolistoval si ji a přečetl.

Téma práce bylo zvoleno díky své aktuální problematice čtenářství dnešního pubescenta proto, abychom zjistili, jaké postavení má kniha v dnešní počítačové době u dětí a mládeže na druhém stupni základní školy. Zda ještě neztratila svoji impozantnost a zda dospívající chtějí považovat knihu za svého společníka nejen ve volnočasových aktivitách. Práce je koncipována jako regionální sonda, z toho důvodu byly vybrány pouze školy v okolí Moravských Budějovic.

Teoretická část je zaměřena na pubescentovo začlenění do společnosti a na jeho biopsychologický vývoj, jenž má poměrně velký dopad na výběr četby v dospívání. Dále se práce zabývá vývojem čtenářství dětí a mládeže a čtenářskými kompetencemi, kterými jsou dospívající vybaveni. Zajímáme se také o to, co nebo kdo nejvíce ovlivňuje četbu pubescentních čtenářů.

V praktické části uvádíme analýzu informací získaných z dotazníků zadaných na pěti základních školách v okolí Moravských Budějovic, kraj Vysočina (bývalý okres Třebíč).

Závěry vyvozené v této diplomové práci by mohly sloužit nejen k monitoringu aktuálního stavu četby u dětí staršího školního věku, ale také by mohly pomoci učitelům ke zkvalitnění literárně výchovné praxe na druhém stupni základní školy.

1 Osobnost pubescenta

Vysvětleme nejdříve obecně, kdo je označován za pubescenta. Existuje celá řada pedagogických a psychologických slovníků uvádějících definici pubescenta. Například Geistův psychologický slovník uvádí: „*Pubescent – označení pro dívku nebo chlapce, procházející obdobím puberty (zhruba mezi 13 – 17 lety).*“¹ Avšak není to jediný a přesně vyhraněný pohled. Jaroslav Toman ve svých výzkumech chápe pubescenci, čili dospívání, trochu jinak a také ji přesněji věkově ohraničuje. Pubescent je pro něj označení pro dítě staršího školního věku navštěvující druhý stupeň základní školy či příslušný stupeň víceletého gymnázia, tedy v rozmezí 11 – 15 let.² Marie Vágnerová, zabývající se vývojovou psychologií osobnosti, chápe dospívání jako most mezi dětstvím a dospělostí a věkově tuto etapu lidského života vymezuje poměrně dlouhým, desetiletým, obdobím (10 – 20 let věku člověka).³ Na těchto výzkumech se dá ukázat, jak se názory na pubescenci liší a zároveň prolínají a doplňují. Pokud bychom chtěli vymezit stručnou a jasnou definici pubescence, mohli bychom ji uvést asi těmito slovy, i přesto, že se nebudeme věkově shodovat se všemi výše uvedenými definicemi: „*Fáze dospívání probíhá přibližně mezi 12. a 15. rokem života člověka (toto vymezení je pouze orientační; nástup a konec pubescence jsou velmi individuální). Je to doba celé řady dramatických změn, kladoucích značné nároky jak na pubescenta samotného, tak na jeho okolí.*“⁴

---

¹ Geist, B. *Psychologický slovník*. Praha : VODNÁŘ, 2000, s.242.

² Toman, J. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, 1992, str. 51–54.

³ Vágnerová, M. *Vývojová psychologie*. Praha : Karolinum, 2005, s. 321-324.

⁴ <http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/obdobi-dospivani-pubescence.htm>, citováno 10. 11. 2010.

1.1 Biologické hledisko

V období dospívání dochází u člověka k mnoha fyziologickým, psychickým, ale i sociálním změnám. Nejdříve budeme sledovat dospívajícího jedince z fyziologického hlediska, týkajícího se především změn patrných na pohled.

Pro mnohé pubescenty je toto téma tabuizované a zamlčované. Snaží se vyrovnat svému okolí či idolu nebo platonické lásce, nejen svým vzhledem (chtějí se stejně oblékat, mít stejné vlasy, oči a především postavu), ale i svým chováním a celkovým vnějším vzhledem (vlastně habitem) postavy. Právě postava bývá největším úskalím, které si bohužel dospívající jedinci nedokáží ba spíše nechtějí uvědomit a pochopit. Často riskují své zdraví fyzické, ale i psychické na úkor krásy a vzhledu.

Lidské tělo prochází během života mnohými změnami, a to nejen vnějšími. Zpočátku roste, sílí a získává určitý základ pro vzhled našeho těla. Právě v průběhu dospívání jsou uvedené změny nejznatelnější. Chlapci se mění postupně v mladé muže, získávají specifický tvar těla, začínají mutovat, objevuje se první vous a mění se pohled na opačné pohlaví. U dívek zase můžeme změny pozorovat v partiích, kde je tendence vyššího usazení tuku – prsa, boky a hýždě, získávají tak typický tvar ženského zaobleného těla – jakoby se tělesně připravují na budoucí mateřství. Bohužel během těchto tělesných změn se setkávající dospívající s největším posměchem svého okolí, poněvadž ne všichni se vyvíjejí stejně rychle a za stejných podmínek. Tělesný vývoj člověka obecně je velice individuální záležitostí podmíněný mnoha faktory vztahujícími se ke konkrétní osobě.

Tělo se nemění jen z vnějšího pohledu. Zajímavější a bouřlivější změny se v něm odehrávají skrytě. V dospívání se spouští aktivní činnost hormonální soustavy, která má také za vinu nejen časté výkyvy nálad pubescentů, ale i další proměny spojené s dospíváním (např. prvotní menstruaci u dívek). Tím lidské tělo upozorňuje, že se mění z dítěte na dospělého jedince, který opouští svět her a zábavy a vstupuje do světa práce a povinností. Začíná jeho další životní etapa. V mnohých situacích si neuvědomují ani dospělí lidé, že jim v těle fungují nejrůznější soustavy (hormonální, nervová, trávicí, aj.), bez nichž bychom se nedokázali obejít. Proto si je nedokáží uvědomit ani

dospívající, mající zájem především o stránku vnější. Až v pozdějším věku jsou si schopni uvědomit i to skryté a zajímavé, čím byli v období dospívání obohaceni.

Problematikou dospívání se zabývá nemálo knih. Tyto knihy často můžeme najít v doporučené četbě školní mládeže, poněvadž z hlediska pedagogů by mohly být názorným příkladem, nebo v jistém slova smyslu průvodcem pubescenta, v jeho nelehkém životním období. Právě kniha pubescentovi může poskytnout odpověď na otázky, o nichž se stydí hovořit s dospělými či mu ukáže osudy jiných dospívajících, kteří mají stejné problémy (jiný tvar postavy než ostatní, anorexie, bulimie, ad.) jako on, což mu může dopomoci např. ke zvýšení sebevědomí nebo ke změně pohledu na určitou problémovou situaci.

Samozřejmě to nemusí být pouze literatura krásná, po níž dospívající nejčastěji sahá, ale patří sem především literatura naučná, související i se školní výukou. V různých vyučovacích předmětech se žáci zabývají nejen svým tělem z nejrůznějších hledisek, avšak i hrozbami a závislostmi, kterými mohou být snadno zlákáni. K tomu jim jsou předkládány encyklopedie, odborné studie a dnes i webové stránky věnující se dospívajícím lidem. K dokreslení problematiky je vyučujícími doporučována již zmíněná umělecká literatura, jež se daným problémem zabývá (dospívání, drogové závislosti, sexualita, atd.) a mohla by být pro pubescenta zajímavým přínosem a poučením.

1.2 Psychologický pohled

Každé období ve vývoji člověka je něčím charakteristické a něčím specifické, tedy i období dospívání - pubescent prožívá nejbouřlivější část svého života. Jeho okolí se mu snaží často hodně pomoci, ale pomoc je dospívajícím odmítnuta nebo považována za nepotřebnou až směšnou. Mladý člověk chce být samostatný a má potřebu si to dokazovat v nejrůznějších situacích, kdy ale zároveň dospělý vidí, že mu na to nepostačují síly. I přesto mladý člověk pomocnou ruku odmítne, a řídí se svým

rozhodnutím a tím, co se dosud naučil. Lze tedy souhrnně říci, že dospívání je jistou snahou přizpůsobit se biologickým, psychickým a sociálním podmínkám.

Dospívající, aniž je schopen si sám uvědomit, je v neustálém vývoji. Rozšiřuje se jeho slovní zásoba, mění se způsob vyjadřování v závislosti na změně myšlení a vnímání, střídají se emoce, mění se zájmy, atd.

Pokud se ve stručnosti zaměříme na emocionalitu pubescenta, je téměř jisté, že v době dospívání tato stránka nebude stabilní. Dospívající člověk se snaží pochopit nejrůznější složité souvislosti a zároveň je nezaujatě a s nadhledem řešit. Ale u mnohých dospívajících je právě řešení situace s klidem a rozvahou problémem, protože v tomto rozbouřeném období života dokáže člověka znejistit i maličkosti a banality. Můžeme často pozorovat zvýšenou míru emoční lability, kdy „*dochází k výkyvům sebedopceňován a sebezpřeceňování, k výkyvům ve výkonu a v kázni ve škole nebo na pracovišti, ve vztazích k rodičům, učitelům, společnosti.*“⁵

Dospívání je často doprovázeno prudkými změnami nálad, především směrem k negativním rozladám, objevují se nepředvídatelné reakce či nestálé postoje, avšak může také docházet k horší koncentraci na jakoukoli činnost. Právě zmíněné potíže s pozorností mohou způsobit výkyvy ve školním prospěchu, na který je kladen v tomto, už tak „krizovém období“, zvýšený důraz. Je pravděpodobné, že se k těmto projevům povětšinou přidávají fáze vystupňované aktivity střídané s fázemi ochablosti, apatičnosti a unavitelnosti. Tyto kolísavé emoční výkyvy „*mohou doprovázet rovněž drobné neurovegetativní poruchy, zhoršení spánku nebo poruchy chuti k jídlu.*“⁶ Dospívající vlastně jako kdyby ani nerozuměl sám sobě a svým projevům. Až s přehnanou pečlivostí dokáže sledovat své niterné projevy, stále více přemýšlí o svých vnitřních konfliktech, myšlenkami se zabývá svým soukromým citovým světem nebo se utíká do vystupňovaného denního snění odvádějící ještě dále od všední reality.⁷ Ulpívajícími myšlenkami mimo realitu si často konstruuje svůj ideální budoucí život.

---

⁵ Čáp, J. *Psychologie pro učitele*. Praha : SPN, 1980, str. 113.

⁶ Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publish 2002, s. 147.

⁷Tamtéž. s. 147.

Co se týče myšlení, tak dítě před 11 a 12 rokem sice umí „logicky třídit, srovnávat a řadit různé konkrétní věci a dovede ze soudů o konkrétních věcech vyvozovat logické závěry, ale selhává, když má uvažovat o něčem, co si nelze přímo představit, co je pouze možné, fiktivní.“⁸ A právě nastupující pubescence s sebou nese radikální změny ve způsobu myšlení a vnímání. Dítě začíná používat abstraktní myšlení, představy o věcech se stávají obecnějšími a schopnost vybavovat si vnímané obrazce do konkrétního detailu značně klesá.⁹ Je zřejmé, že pubescentova potřeba hovořit o věcech konkrétních a detailních klesá, a zároveň stoupá schopnost pojímat a učit se abstraktní pojmy, definice, ale pouze v těch případech, kdy to dává smysl a logický řád. Můžeme tedy vidět obrat dospívajících od konkrétního k abstraktnímu, i když se mohou mezi nimi objevit markantní rozdíly dané individuálním vývojem jedince a jeho prostředím.

Za novým způsobem myšlení se též ukrývá i nový postoj k lidem a světu samotnému. Zatímco prepubescentní dítě pojímá svět realisticky (tak, jak se nám jeví), dospívající srovnává jsoucí problémy s tím, co by mohlo či mělo nastat, tedy s očekáváním, co si vytvoří ve své mysli (ideály, sny). Z toho plyne důvod, proč bývá mladý člověk tak často kritický, nespokojený nebo zklamaný¹⁰ - nevyplní se jeho představa a ideál.

K jednomu z mnoha nejvýznamnějších a nejvýraznějších psychických změn v dospívání patří pojetí vlastní identity. Tedy otázky typu - kým jsem, odkud a kam směřuji, kým budu, aj. – jsou nedělitelnou součástí dospívající osobnosti. Hledání a sebepoznání je velmi křehká záležitost, a proto by mělo být podporováno a usměrňováno nejen rodinnou, školou a přáteli, ale především i jedincem samým. Úspěšné individuace pubescent dosahuje tehdy, pokud se dokáže psychicky diferencovat (umět vnímat svoji osobu jako psychicky odlišnou od rodičů a vrstevníků a přijímat za sebe zodpovědnost) a být psychicky nezávislý (vnímat se jako jednající

---

⁸ Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publish 2002. s. 149.

⁹ Tamtéž. s. 148.

¹⁰ Tamtéž. s. 152

nezávisle na druhých bez pocitu viny nebo úzkosti).¹¹ Ani tento úkol nepatří v dospívání mezi jednoduché, ale závisí na jedinci, jak se k problematice postaví a jakým způsobem ji bude či nebude řešit. Je to opět otázka individuálního vývoje, kdy se jedinec snaží být sám sebou, hledat si vlastní cestu, a tak se odlišit od druhých.

Celková psychická vyspělost a vyrovnanost hraje důležitou roli nejen při výběru četby. Je ale jisté, že nepatří k jedinému faktoru ovlivňujícímu čtenářství pubescenta. Dalším, a neméně důležitým je prostředí, kde dítě žije, a lidé, s nimiž se stýká. I to má vliv na výběr knihy.

1.3 Sociální vlivy

Změny v pubescenci se netýkají pouze kolísání nálad a myšlení, ale vztahují se i na výběr přátel a kamarádů. Dosud mezi dětmi převažoval vztah kamarádství mezi stejným pohlavím, kdy druhé pohlaví mohlo být v jistých situacích označováno až za nepřítele a nebylo vítané v nejrůznějších hrách a aktivitách. Právě v počínající pubertě se tento stav přátelství začíná měnit. Dívky začínají snít, chlapci se jim zobrazují už z jiného úhlu pohledu, začínají si uvědomovat, že nejsou jen ti špatní, ale že mohou být i něčím přínosní. Totéž se začíná dít u chlapců. Dívky začínají být pro ně hezčí a zajímavější, skrývají také množství nezodpovězených otázek, a tak často můžeme vidět, jak se chlapci snaží dívkám imponovat při nejrůznějších aktivitách. V pozdějším věku si začínají obě pohlaví vyhledávat své budoucí partnery a přemýšlí, jaký by ten druhý měl být pro jejich další život. Vlastně toto období lze nazvat obdobím hledání, tedy tzv. překlenovacím obdobím, kdy dospívající hledá nejen sám sebe, ale i „spřízněnou duši“.

Pokud se dítě dostane do kolektivu, kde hlavní roli hraje zájem o knihy, je to v dnešní době opravdu velká výjimka, a snad i vzácnost. Dnešní doba technických vymožeností se mladistvým podbízí počítačovým světem her, internetu a sociálních sítí, takže o knihy rapidně klesá zájem. Avšak výjimky potvrzují pravidlo. I ve společnosti dvacátého prvního století existuje vztah k literatuře. Když si dítě může s přáteli

---

¹¹ Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publish 2002, s. 161.

pohovořit o právě přečtené knize nebo se ji chystá číst, neexistuje lepší motivace než podpora právě přátel a kamarádů (vrstevníků). Pubescenti si tak mohou vyměňovat zážitky z četby, knihy si mohou doporučovat, ba dokonce i půjčovat a darovat k nejrůznějším příležitostem. Je zajímavé pozorovat, když dospívající má svůj vlastní, pevný a vyhraněný názor nejen na četbu samotnou. Tento postoj by preferoval snad každý vyučující českého jazyka, i všichni ostatní, kteří o knihy mají zájem a upřednostňují je v rámci volnočasových aktivit.

K tomu, jestli dítě či pubescent sáhne ve svém volném čase po knize, přispívá především jeho nejbližší okolí, přátelé, ale i pubescent sám. Záleží na stylu chování a výchovy v rodině, na povaze jedince, ale také na lidech obklopujících pubescenta. Pokud dítě slyší čtení již odmala – čtou mu rodiče, prarodiče nebo starší sourozenci – je pravděpodobnější, že ve starším věku bude knihy vyhledávat samo a bude se v nich snažit nacházet neustále něco nového a zajímavého.

První, poměrně významný zlom může nastat v prvotních počátcích čtení dítěte. To by mělo probíhat nejlépe za pomoci dospělého – měl by se dítěte neustále ptát, co se v ději knihy odehrává, jaké postavy tam vystupují, co si o knize myslí a zda ho vůbec něčím zaujala. Měl by dítěti touto cestou dávat určitou zpětnou vazbu k tomu, co přečetlo, a zda danou část pochopilo správně.¹² Může se ale také stát, že dítě bude svou „první knihou“ zklamáno takovým způsobem, že na knihu zanevře a začne k četbě pociťovat odpor. Právě s touto informací by se měli seznámit rodiče či blízcí počínajících čtenářů, aby jim mohli pomoci s jejich prvotní četbou.

Je-li dítě svoji první knihou nadšeno, začne si vybírat knihy další a hledat v nich neustále něco nového, vzrušujícího, co ještě nečetlo a chtělo by si přečíst. Dítě nejen po psychické a fyzické stránce, ale i četbou, dorůstá do staršího školního věku, a tím si začíná vyhraňovat svůj čtenářský styl. Začíná si vybírat knihy podle svých zájmů, prohlubuje si znalosti a rozšiřuje okruh získaných informací. Mimo nezůstává ani literatura oddechová, zaujímající místo ve volnočasových aktivitách mládeže, kdy se vymezují hranice různorodosti mezi čtenářstvím dospívajících dívek a chlapců.

---

¹² Chaloupka, O. Čtenář literatury pro děti. In *O literatuře pro děti*. Praha : Československý spisovatel, 1989, str. 78–104.

Jedním z mnoha důležitých sociálních faktorů u dospívajících je již zmíněná rodina. „Čtenářství pubescenta je sociálně determinováno vzděláním rodičů a sociokulturním prostředím rodiny.“¹³ Vidí-li tedy dítě své rodiče sedět s knihou v ruce, je vcelku pravděpodobné, že i ono samo sáhne ve volných chvílích po knize a bude v ní hledat nejen poučení, ale i zábavu a zajímavosti. Knihu bude chápat jako součást rodiny, i jako součást jeho samotného, a nebude se od čtení odvracet s nechutí a nevolí. Je jisté, že v rodinách, kde se čtení nahrazuje televizí a počítačem, si dítě vztah ke knize bude hledat jen velice obtížně. Pokud nebude mít alespoň částečnou podporu rodiny, jeho zájem upadne úplně. Muselo by mít velice silnou motivaci k četbě od přátel nebo jiné blízké osoby.

Avšak je možné i v nečtenářských rodinách najít vášnivé čtenáře. Důvod je velice prostý. Tyto děti se snaží uniknout na určitý čas z reálného života a budují si svůj vlastní iracionální svět tak, jak si ho představují ony samy. Vysněný svět jim přináší možnost zapomenout a odpoutat se od denních starostí a problémů. Právě v tomto případě bychom se nejen jako učitelé a rodiče měli zaměřit na to, zda dítěti něco neschází a zda nepotřebuje naši pomoc či radu.

Zhruba ve věku jedenácti let přechází dítě na druhý stupeň základní školy a musí si zvykat na delší čas strávený ve škole a na více povinností kladených na jeho osobu. Začíná se projevovat i vyšší náročnost učitelů na dítě, především učitelů českého jazyka a literatury, doporučující pubescentům zájmovou četbu, jež by ho mohla pobavit i informovat zároveň. Návodným ukazatelem pro krásnou literaturu by měla být především čítanková četba. Ale ne vždy mohou být ukázky označeny za vhodné a časově přijatelné pro daný věk a dobu dítěte, i když se autoři dnešních čítanek snaží co nejvíce přiblížit čtenářským potřebám dospívajícího. Současně existují také ukázky motivující pubescenta k přečtení celé knihy či celé série knih. Pokud by čítanková četba nedostačovala k vhodnému výběru knihy, měl by být schopen a ochoten poradit vyučující českého jazyka a literatury mající v zásobě vždy nějakou knihu pro pubescenta, chlapce i dívku, nejen pro jejich pobavení a volnočasovou aktivitu.

---

¹³ Lederbuchová, L. *O pubescentním čtenářství I*. In *Český jazyk a literatura 1-2, 1996 - 1997*. str. 1

V případě, že dítě nenajde u učitele postačující informace a v rodině nemá čtenářské zázemí, nachází odbornou pomoc v knihovně u knihovníka či knihovnice. Ti mu velice rádi vyhoví a doporučí knihu odpovídající jeho věku a zájmu. Čtenář může být také knihovnou odkázán na nejrůznější časopisy, recenze a kritiky nebo webové stránky, přinášející pravidelné informace o novinkách na knižním trhu pro děti a mládež, které by je mohly zaujmout. Knihovna jako výpůjční fond bývá v dnešní době vyhledávána i z jiného důvodu, především z volné dostupnosti internetu, tedy světa her a masmediální komunikace. Zájem o knihy bývá v mnohých případech bohužel zařazován v pořadí koníčků až za jiné záliby, což pro osobní rozvoj dítěte, např. v oblasti fantazie, není nejvhodnější.

A zde se nám ukazuje to, co může být považováno za ohrožující pro svět knihy a čtenářství - rostoucí zájem o počítače a internet, o televizní či rozhlasové vysílání. Podle slov Bohuslava Hoffmanna „*jsme lidé žijící v čase masmediální vizuální kultury*“¹⁴ a nijak naši technickou společnost nezměníme. Čas strávený u médií, aniž bychom to postřehli či si to dokázali uvědomit, že u počítače i televize dokážeme strávit tak dlouhou dobu, nás okrádá o většinu našeho volného času. U pubertálních dětí je čas strávený na internetových vyhledávacích ještě mnohem delší, než bychom dokázali odhadnout. Místo aby děti hledaly v knihách poučení, zábavu, informace, inspiraci životem jiných dětí a dospívajících, sednou si raději k počítači a využívají sociálních sítí a her. Ostatním však tvrdí, že hledají informace do školy a řeší nejrůznější, pro nás nepředstavitelné problémy, týkající se jejich osoby. Když přestanou vyhledávat informace na počítači, pustí si televizi za účelem odpočinkové aktivity, ale neuvědomují si, jakou dělají chybu. Volný čas by neměl být tráven příliš pasivně a dítě by si to mělo uvědomit. K dobrému a kvalitnímu životu mladého člověka patří aktivně trávený volný čas, tedy rozvoj nejen sportovních aktivit, ale i rozvoj jiných, např. rukodělných, činností.

Vše výše uvedené závisí na rozhodnutí samotného jedince, zda bude konat tak či jinak, a nechá-li si poradit od druhých. Postoj jedince je dán jeho genetickou výbavou a

---

¹⁴ Hoffmann, B. Literatura a škola na prahu třetího tisíciletí. In *Český jazyk a literatura*, 1999 – 2000, číslo 7-8: str. 187–192.

také jeho charakterovými vlastnostmi. Pubescent je člověk hledající a často se učí, a to i v četbě, stylem pokus – omyl. Na doporučení svého okolí sáhne po určité knize, ale zjistí, že mu kniha nevyhovuje, a proto si najde vyhovující alternativu. Ve čtenářství existují také individuální rozdíly, proto nelze jednoznačně říci, že každému vyhovuje stejný žánr v četbě, např. chlapci mohou upřednostňovat prózu detektivní, hororovou či sci-fi, dívky raději sáhnou po psychologické próze s dívčí hrdinkou zobrazující problémy dospívání a první lásky (červená knihovna, dívčí a milostné romány či povídky). Je tedy zřejmé, že takto široká oblast nemůže být obsažena čítankami příslušného druhého stupně základní školy, poněvadž by byly velice obsáhlé a žáci by jimi byli demotivováni. Vše závisí na samotné osobnosti čtenáře, jaký zaujme postoj k dílu, zda bude pro něj vhodné si ho přečíst a interpretovat.

Tato kapitola obecně nastínila vývoj dospívajícího jedince z pohledu biologického, psychologického a sociálního. Také stručně shrnula faktory, které mohou ovlivnit výběr knihy u žáků druhého stupně základní školy. Následující kapitola se bude blíže věnovat četbě dětí a mládeže se zaměřením na pubescenci a jejich čtenářským kompetencím.

2 Vývoj čtenářství dětí a mládeže se zaměřením na pubescenci

V četbě pro děti a mládež je pro nás směrodatná především psychická vyspělost čtenáře. Jak jsme si uvedli v předcházející kapitole, dítě v tomto věku prochází řadou nejen fyziologických, ale i psychologických a sociálních změn. V praxi je literatura pro děti a mládež dělena na několikero období. Většinou je uváděn biologický věk dítěte, s kterým koresponduje jistá etapa dětského čtenářství, avšak čtenářská vyspělost se může lišit. Např. Jaroslav Toman uvádí dvě hlavní vývojové etapy v dětském čtenářství, které dále dělí dle věku dítěte.

Předčtenářskou etapu rozděluje předškolním věkem mladším (do tří let věku) a starším (od tří do šesti let věku dítěte).

Čtenářská etapa začíná prepubescencí (mladší školní věk), jež je ještě rozštěpena dle věku na dvě fáze – první fáze trvá od šesti do osmi let, druhá od devíti do desíti let věku.¹⁵ Lze konstatovat, že prepubescence odpovídá prvnímu stupni základní školy. Starší školní věk (pubescence) zahrnuje dvě fáze vývoje – první trvá od jedenácti do dvanácti let, druhá od třinácti do patnácti let věku. Věkové ohraničení pubescence se shoduje s věkem žáků navštěvující druhý stupeň základní školy či nižší stupeň gymnázia.¹⁶

Trochu jiný úhel pohledu na čtenářství dětí a mládeže má Zdeněk Matějček ve své knize Význam čtení v jednotlivých etapách vývoje dítěte. Vymezuje etapy dětského čtenářství do pěti dějství, které jsou narozdíl od označení Jaroslavem Tomanem vystiženy především ročníkem základní školy (vyjma dějství prvního a druhého), nikoli věkem.

---

¹⁵ Toman, J. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, 1992, str. 51-54.

¹⁶ Toman, J. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, 1992, str. 51-54.

První dějství trvá do tří let věku dítěte. Dítěti se má předložit kniha k prvotnímu hmatovému a vizuálnímu kontaktu, kdy si prohlíží obrázky a prvotně se setkává se symboly mající rozličné výrazy.

Druhé dějství zasahuje do období předškolního a raného věku. U dítěte se začíná vytvářet čtenářský návyk, který je v počátcích četby formován v podobě předčítání většinou blízkou osobou. Zároveň se dítě učí vnímat různé typy jazyka.

Třetí dějství počíná nástupem do školy a pokračuje do třetí třídy. Právě této etapě bychom měli přiřkládat poměrně velkou důležitost, protože dítě se snaží začít číst knihu samo. Vlastní čtení je v počátcích namáhavé a často se vytrácí smysl přečteného (smysl přečteného textu bývá jasný až na konci druhé třídy), proto je důležité, aby i nadále pokračovalo předčítání.

Do čtvrtého dějství jsou zařazeny děti od třetí do sedmé třídy. V tomto věkovém rozmezí už dítě zvládá techniku čtení, i když děj je ještě vnímán povrchově. Dítě ještě není schopné nahlédnout hlouběji do struktury textu. Etapa je také význačná svojí největší mužsko-ženskou diferenciací.

Poslední, dějství páté, zahrnuje děti (pubescenty) od osmé třídy. Mladý člověk už je schopen citového prožívání, vnímá děj s jeho časovými souvislostmi. Tyto schopnosti čtenáři umožňují bohaté vnímání četby a zároveň jsou čtením prohlubovány a rozvíjeny.¹⁷

V souvislosti se čtenářskou kategorizací je třeba zdůraznit, že mezi etapami dětského čtenářství nelze vést pevnou dělící hranici. Biologický věk dětí nemusí souviset s jejich psychologickou vyspělostí, proto můžeme najít, že se jednotlivé hranice etap prolínají. To lze názorně postihnout v Matějčkových dějstvích – neuvádí přesnou věkovou hranici, ale pouze vymezuje školními ročníky. Některé děti jsou vyspělé dříve, a proto čtou jiné knihy než jejich vrstevníci, ale můžeme se samozřejmě setkat i s opakem, kdy starší děti čtou knihy pro děti mladšího věku. Literatura pro děti

---

¹⁷ Matějček, Z. *Význam čtení v jednotlivých etapách vývoje dítěte*. Dostupné z <http://www.knir.cz/index.php?kam=ztisku&id=414>, citováno dne 19. 3. 2011

a mládež je maximálně rozvrstvena a je velice obtížné přesné zařazení knih, které jsou či nejsou její součástí.¹⁸

Dítě knihu vnímá již v předčtenářském období, a to především formou poslechu. Rodiče, prarodiče nebo starší sourozenci čtou malým předškolákům povětšinou pohádkové příběhy odpovídající jejich věku. Díky poslechu si dítě rozvíjí nejen svou řečovou komunikaci a doplňuje si slovní zásobu, ale také získává nové informace (např. špatné a dobré vzorce chování) a dále rozvíjí svoji fantazii, pro toto období hodně potřebnou. Bohužel dnešní doba je taková, že čtení v domácnostech hodně upadá a čtené slovo rodičů nahrazují média – poslech audiokazet, CD a rozhlasu. I do čtenářství tak útlého věku se už dostala doba elektroniky a počítačů.

Zajímavější období začíná pro dítě s nástupem do školy a počátečním čtením. Mladší školní věk je charakteristický osvojováním si grafické podoby jazyka, tedy prvotním čtením. V této době by mělo být dítě podporováno rodiči nebo někým blízkým, poněvadž s prvním čtením nastupují první zážitky, někdy problémy i zklamání. „*První čtenářské zážitky dítěte musí být vždy propojeny se zájmem dospělých o ně a s reflexí četby dospělými, s tím, jak dospělí o četbě s dětmi hovoří, jak na ní s dětmi spolupracují.*“¹⁹ Neodborně řečeno – potřeba v dítěti vyvolat kladný vztah ke knize samotné. Pokud si v tomto období vztah ke knize nenajde, v pozdějším věku jej bude hledat už jen velice těžko. Jak uvádí O. Chaloupka – „*o celoživotním vztahu člověka k literatuře se do značné míry rozhoduje při jeho prvních setkáních s knihou.*“²⁰

Starší školní věk, tedy asi od jedenácti až dvanácti let věku dítěte, s sebou nese poměrně významné a někdy až překotné změny. Dítě z pohledu psychologů a biologů

---

¹⁸ „*Pojmem literatura pro děti a mládež označujeme oblast literární tvorby záměrně určené věkově ohraničenému okruhu nedospělých posluchačů a čtenářů (do 14 – 15 let) nebo také oblast umělecké literatury původně psané pro dospělé, ale recipované dětmi a mládeží.*“ - Toman, J. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, 1992, str. 47.

¹⁹ Chaloupka, O. Čtenář literatury pro děti. In *O literatuře pro děti*. Praha : Československý spisovatel, 1989, str. 78–104.

²⁰ Chaloupka, O. *Literární výchova ve škole a dětská četba*. Praha: Albatros, 1978, s. 7.

prochází nejbouřlivějším obdobím, ale i samotná literatura v potřebách čtenáře prochází jistými změnami. Je na ni kladen požadavek, aby nepůsobila pouze na city, ale aby čtenáře dokázala zaujmout, pobavit, informovat a přesvědčit.

Pokud se blíže podíváme na čtenáře na počátku nastupujícího dospívání, můžeme zjistit, že pubescence začíná „čtenářskou krizí“. Do popředí zájmu se dostávají jiné aktivity než kniha, u chlapců jsou například upřednostňovanější jiná média, především počítač či jiná obrazová média.²¹ Krizí četby na konci dětství se z čtenáře může velice snadno stát nečtenář²² nebo čtenář jenom občasný.

Důvody vedoucí k malému zájmu o knihu, posléze k následujícímu nečtenářství, Otakar Chaloupka shrnuje do několika bodů:

- 1) Dítě nemělo dosud možnost poznat nebo si uvědomit, čím mu může být čtenářská aktivita prospěšná a užitečná;
- 2) dítě má v četbě neúspěchy, kterým se snaží vyhnout tak, že o knihu ztrácí zájem a věnuje se něčemu jinému – volí alternativní aktivity;
- 3) podněty k četbě z venčí jsou podávány v nevhodné míře (buď v příliš malé nebo s přehnanými nároky), a tak dítě ztrácí o četbu svůj zájem.²³

Charakteristiku nečtenářství dětí a mládeže z jiného úhlu pohledu uvádí i např. Jaroslav Toman.²⁴ V současné populaci dětí a mládeže se vyskytuje 15 – 20% potenciálních či skutečných nečtenářů, dosahující vrcholu právě v období pubescence. Dnešní dětský nečtenář staršího školního věku je charakterizován takto:

- je na velmi nízké úrovni čtenářské kulturnosti;
- postrádá smysluplnost čtené beletrie, která ho nebaví;
- čte málo a často z donucení;

---

²¹ Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR *Čtenářství, jeho význam a podpora. Výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo*. Praha : Aktuality SKIP, 2008 s. 13-15.

²² Za nečtenáře označujeme člověka, který nepřečetl ani jednu knihu během roku.

<http://ctenar.svkkk.cz/clanky/rocnik-2008/01-2008/reprezentativni-pruzkum-ctenaru-a-cteni-v-ceske-republice-31-36.htm>, citováno dne 19. 3. 2011

²³ CHALOUPKA, O. *Literární výchova ve škole a dětská četba*. Praha: Albatros, 1978.

²⁴ Toman, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno : CERM, 1999, s. 16-17. ISBN 80-7204-111-8.

- ke školnímu vzdělávání v oblasti literatury zaujímá negativní postoj;
- orientuje se na triviální a kýčovou literaturu;
- preferuje četbu časopisů s kratšími, aktuálními a jednoduše psanými texty;
- nemá snahu ani potřebu hovořit o přečteném.

Nečtenářství je také často ovlivněno tím, že intenzivní čtenáři narazí na jistou hranici – prohlédnou šablonovitost a schematičnost literárních děl, a tím pro ně kniha ztrácí své kouzlo. Jinými slovy lze říci, že čím jsou dotazovaní starší, tím méně čtou a klesá zájem o knihu.²⁵

Lze tedy říci, že hranice mezi čtenářstvím a nečtenářstvím je velice tenká. Z vášnivého dětského čtenáře se může velice snadno stát čtenář občasný nebo nečtenář. Vše závisí na vlivu okolí na pubescenta (škola, rodina, přátelé), ale i na pubescentovi samotném (jeho psychická vyzrálost, aktuální emoční stav, ad.). Měli bychom, nejen jako pedagogové, dospívajícím ukázat, jak v knihách nalézat vždy něco nového a zajímavého, v literární výchově jim dát možnost výběru a nechat jim prostor pro vlastní vyjádření.

V téhle době už můžeme považovat pubescenta za člověka intelektově vyzrálejšího, a tím tedy i za člověka, který hledá knihy pro něj poučnější. Nejmarkantnější známka staršího školního věku je diferenciací literárních žánrů podle pohlaví. Typickými knihami pro dívky v tomto citlivém období jsou především psychologické prózy s dívčí hrdinkou, kdežto pro chlapce v období pubescence jsou charakteristické spíše knihy dobrodružné, vědeckofantastické, fantasy literatura a literatura faktu nebo vzrůstající zájem o encyklopedie. Při snaze pochopit se navzájem, dochází ve většině případů u chlapců i dívek ke konfliktu – své čtenářské zájmy často nedokáží respektovat, což také může být jedním z důvodů, proč dospívající knihu začínají odkládat a věnují se jiným zálibám. V dospívání není tento jev ojedinělý.

---

²⁵ Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR *Čtenářství, jeho význam a podpora. Výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo*. Praha : Aktuality SKIP, 2008, s. 13-15.

Chlapci a dívky se od sebe začínají lišit a především si tuto odlišnost začínají uvědomovat, nejen ve směru týkající se výběru četby.

K typickým literárním žánrům pubescentního období patří: próza dobrodružná a vědeckofantastická, psychologická próza s dívčí hrdinkou, příběhová próza ze současného života dětí a mládeže a literatura faktu.²⁶

Při spontánním výběru četby u obou pohlaví je preferována próza dobrodružná, vědeckofantastická, humoristická, případně detektivní a kriminální. U dívek je možno pozorovat zpočátku ještě inklinaci k pohádkám a příběhům ze života mládeže, ale zhruba ve dvanácti až třinácti letech (odpovídá sedmá třída základní školy) se jejich zájem přesouvá jinam – oblibu si získává psychologická próza s dívčí hrdinkou v nejrůznějších podobách. Naopak chlapci tento žánr literatury téměř nechtou. Vyhledávají častěji knihy o přírodě a společenskou prózu ze života svých vrstevníků. Na sklonku pubescence a počátkem adolescence mladí čtenáři projevují zájem o knihy s nadpřirozenými, záhadnými či hororovými příběhy, nemalou pozornost také u dospívajících vzbuzuje beletrie s aktuální společenskou tematikou, bezprostředně týkající se dnešní mládeže (drogy, sex, kriminalita apod.), literatura faktu nebo historické náměty. Na úplném okraji zájmu se ocitá poezie, populárně naučná próza a neintencionální tvorba národních spisovatelů.²⁷

2.2 Čtenářské kompetence

Každé normálně vyvíjející se dítě má předpoklady k tomu, že se naučí správně číst, pochopit text a zároveň reflektovat a interpretovat čtené – rozvíjí se tedy jeho čtenářské kompetence. U dětí a dospívajících jsou kompetence odlišné od dospělých,

---

²⁶ Toman, J. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, 1992,. str. 51-54 ISBN 80-7040-055-2.

²⁷ Toman, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno : CERM, 1999, s. 11. ISBN 80-7204-111-8.

závisí především na několika následujících faktorech - věku, jejich utvářející se osobnosti, životních zkušenostech a potřebách, aj.

Pokud se nejdříve podíváme, co znamená slovo kompetence, zjistíme jeho původ v latinském jazyce, konkrétněji - vychází z latinského slovesa „*competo,-ere*“, jež znamená být schopen něčeho, stačit na něco.²⁸ Z toho pro nás vyplývá, že čtenářská kompetence znamená „*být schopen číst a stačit na to, co je čteno*“²⁹ Zde je stručně řečeno, co si představit pod pojmem čtenářské kompetence, ale můžeme tuto stručnou definici rozšířit i o další faktory zasahující do čtenářství nejen dospívajících: „*Čtenářská kompetence znamená, že je člověk schopen rozumět, používat a reflektovat psané texty, aby dosáhl vlastních cílů, rozšířil své vědomosti a potenciál a účastnil se společenského života*“³⁰ Rozumějme tomu tak, že člověk musí mít nejprve nějaké znalosti a dovednosti, aby byl schopen přečíst si jakoukoli informaci v novinách i literatuře. Motivem pro četbu většinou bývá zájem a předešlá zkušenost, jež je k pochopení zapotřebí.

Čtenářskou kompetencí rozumíme především celkovou a dlouhodobě utvářenou připravenost k četbě s promítajícími se čtenářskými zájmy a potřebami. Kvalita čtenářských kompetencí závisí na osobnostních dispozicích čtenáře, „*především psychických na stavu a druhu emocionality, temperamentu, obrazotvornosti, úrovni intelektu, na znalosti významového bohatství jazyka, na vzdělanosti, na sociálním postavení, životní zkušenosti a preferovaných životních hodnotách, na estetickém a uměleckém vkusu, především literárním, ale zejména na čtenářské zkušenosti a literární vzdělanosti – na úrovni osvojení komunikačních interpretačních dovedností a na*

---

²⁸ Chaloupka, O. Rozhodující podněty dětského čtenářství. In *Čtenář, měsíčník pro knihovny*, 2009, ročník 61. Dostupné z <http://ctenar.svkkl.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/tema-rozhodujici-podnety-detskeho-ctenarstvi-59-417.htm>, citováno 22. 2. 2011.

²⁹ Chaloupka, O. Rozhodující podněty dětského čtenářství. In *Čtenář, měsíčník pro knihovny*, 2009, ročník 61. Dostupné z <http://ctenar.svkkl.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/tema-rozhodujici-podnety-detskeho-ctenarstvi-59-417.htm>, citováno 22. 2. 2011.

³⁰ <http://www.ikaros.cz/seminar-ctenarstvi-jeho-vyznam-a-podpora>, citováno 22. 2. 2011.

„znalosti“ šíře a různorodosti krásné literatury, ale i dalších umění, na znalosti pravidel znakového sdělování dané kulturní oblasti.“³¹ Jak můžeme vidět, Ladislava Lederbuchová zahrnuje do čtenářské kompetence kromě jiného i kulturu, umění, prostředí a chování člověka.

Důležitým bodem týkající se především dospívání je to, aby pubescenti dosáhli všech výše uvedených hodnot. Ať už samotnou pílí, což je v dnešní mediální době čím dál méně pravděpodobnější či s pomocí nejbližších nebo učitelovými radami. Právě učitel bývá tím, kdo se snaží dítě naučit porozumět textu. Učitel je ten, kdo na prvním stupni učí dekodovat text, snaží se, aby si děti zapamatovaly čtené a byly schopny ho reflektovat a interpretovat. Učitel by měl být právě ten počáteční článek motivace k četbě.

Podle Ladislavy Lederbuchové bychom měli mít, a zároveň díky škole získat určité zkušenosti, abychom byli schopni četby a práce s textem. Pokud se zaměříme na dospívajícího čtenáře, zjistíme jeho specifickou ve čtenářských kompetencích – není ještě zcela připraven jak dospělý čtenář – nemá tak široký rozhled informací, nemá ještě prohloubené zkušenosti s literární interpretací, a proto je dobré mu pomáhat – ať je to podpora ze strany rodičů, přátel nebo školy. V pubescentovi by měla kniha vzbudit nejen zájem, ale i potřebu si ji přečíst (ať již pro získání nových informací, rozšíření slovní zásoby nebo pouze ze zvědavosti).

2.2 Literární výchova a pubescentní čtenář

Kapitola se zabývá možným vlivem literární výchovy na pubescenta (na volbu knihy či autora), zmiňujeme zde také četbu školní a spontánně vybranou pubescentním čtenářem.

V prvé řadě bychom rádi věnovali pozornost rozmanitosti výuky v hodinách literární výchovy, kdy vliv na dítě během výuky je dobré držet v úrovni co nejrozmanitější. Literárně výchovný vliv na dítě (ve škole i mimo ni) by neměl být

---

³¹ Lederbuchová, L. *Dítě a kniha. O čtenářství jedenáctiletých*. Plzeň 2004, s. 10.

v žádném případě jednostranný. Pedagogové orientují svoji snaha na to, aby dítě mohlo vyjádřit své potřeby, zájmy a přání, aby se mohla projevit jeho spontaneita i kreativita. Díky nejen pedagogickému vlivu by se měl u mladých čtenářů formovat trvalý, aktivní a celoživotní vztah ke knize, který neodezní s odchodem ze školy. Je to především vlastně výsledek práce učitele, jeho nápaditosti a obětavosti.³²

Dnešní školní literární výchova zahrnuje rozmanitou uměleckou literaturu, se kterou se dítě seznamuje ve škole společným poslechem, a především vlastním čtením. Díky četbě se tak dítěti otvírá složitý a „psychicky náročný proces prožívání a poznávání významů umělecké literatury, vstupuje do komunikačního procesu četby.“³³

Aniž by si to dítě uvědomovalo, prostřednictvím četby se učí, rozvíjí si své schopnosti a dovednosti, zvyšuje počet slov ve slovní zásobě, obohacuje svoji fantazii, atd. To vše už se děje v předčtenářské etapě, kdy dítě pouze poslouchá předčítané. Právě z mladšího věku si dítě s sebou nese určitý vztah ke knize, ať už je to vztah kladný či záporný, který ho ovlivňuje v průběhu jeho dalšího čtenářského života.

Dle slov Otakara Chaloupky některé děti rozlišují četbu „pro školu“ a četbu „pro sebe“. Spontánní a neřízenou četbu, tedy četbu „pro sebe“, volí děti samy, nikdo je nevede k tomu, aby si přečetly to, co ony samy neuznají za vhodné. Na druhé straně stojí četba „pro školu“, čtení řízené. Tato literatura může být pro děti náročná, protože se většinou nejedná o intencionální tvorbu.³⁴

Jak známe i z vlastní zkušenosti, většinou není vhodné žákům dávat dlouhé seznamy povinné literatury, poněvadž by musely číst něco, čemu často nejsou schopni ve svém věku porozumět. Tomuto typu četby, která plyne z povinnosti (ať je už povinnost stanovena osnovami nebo požadavky učitele), se říká „chladné čtení“, narozdíl od „čtení prožitkového“³⁵.

---

³² Chaloupka, O. *Literární výchova ve škole a dětská četba*. Praha : Albatros 1978, s. 4.

³³ Lederbuchová, L. *Dítě a kniha. O čtenářství jedenáctiletých*. Plzeň 2004, s. 7.

³⁴ Chaloupka, O. *Literární výchova ve škole a dětská četba*. Praha : Albatros 1978, s. 29.

³⁵ Chaloupka, O. *Rozvoj dětského čtenářství*. Praha : Albatros 1982, s. 210.

Lepším řešením je snaha pedagogů k výběru knih pro doporučenou četbu tak, aby přihlíželi k věku pubescentů a k jejich aktuálním potřebám a zájmům a aby byly knihy pro ně tematicky rozličné, dějově různorodé a imponující už např. podle názvu. Zároveň je dobré brát v úvahu přání a čtenářské zkušenosti dětí a mládeže a snažit se i tuto literaturu zahrnout do „četby pro školu“.

Předěl mezi dětským čtenářským očekáváním a literárně výchovnou intencí nastává zpravidla v osmém ročníku základní školy. V literární výchově se začíná uplatňovat chronologicko-historický model, orientující se na přehled vývoje světového a národního písemnictví, a tím se klade větší důraz na faktografické znalosti žáků „*na úkor prvořadé složky emocionálně estetické, stavějící na jejich čtenářském zážitku.*“³⁶ Literární výchova se tak může stát pro pubescenty předmětem neoblíbeným, v krajním případě až nežádoucím. Pubescent díky školnímu vlivu často na literaturu zanevře, protože faktografické údaje, které se musí naučit na úkor požitku z četby, je pro něj frustrující, a tak se z něj snadno může stát dětský nečtenář.

Pokud budeme na literaturu nahlížet jako na umění, můžeme dětem (nejen jako pedagogové) ukázat, v čem se skrývá ono umění a krásno. Ladislava Lederbuchová říká, že právě četbou „*získáváme povědomí o jednom z druhů umění, jehož materiálem je jazyk, v národní literatuře národní jazyk, mateřština.*“³⁷ Tím se tedy začíná rozvíjet umělecká komunikace u mladého čtenáře.

Literární výchova ve škole se dnes snaží najít nejrozmanitější způsoby, jak zabránit úpadku a pasivitě čtenářství především u žáků druhého stupně základních škol. Současné zvýšené životní tempo a audiovizuální média totiž často působí negativně na kulturně sociální úroveň nejen dnešní, ale i budoucí generace.³⁸ Problémovou otázkou školní literární výchovy i rodiny zůstává, jak se k dnešní mládeži postaví a jak ji bude vychovávat ke knize a literatuře samotné.

---

³⁶ Toman, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno : CERM, 1999, s. 15.

³⁷ Lederbuchová, L. *Dítě a kniha. O čtenářství jedenáctiletých*. Plzeň 2004, s. 8.

³⁸ Lederbuchová, L. *Dítě a kniha. O čtenářství jedenáctiletých*. Plzeň 2004, s. 8.

3 Cíl, předmět a metoda výzkumu

Záměrem naší praktické části je zmapování četby a zájmů o knihu u pubescentů na druhém stupni základních škol v kraji Vysočina, konkrétněji v bývalém okrese Třebíč. Mezi dílčími cíli můžeme najít odpovědi na otázky, jaké volnočasové aktivity spojují žáci s četbou, co je vůbec k četbě motivuje nebo kde se dozvídají o knižních novinkách či jak si ke knize naleznou cestu.

K výzkumu jsme použili dotazníkového šetření, a to z toho důvodu, abychom za krátký čas získali maximální počet odpovědí.

Nejprve jsme realizovali předvýzkum³⁹, abychom zjistili, zda máme dobře sestaveny otázky v dotazníku. Na podkladech získaných z předvýzkumu mohla být vytvořena konečná verze a proveden samotný výzkum. Při tvorbě dotazníkových otázek jsme se opírali o předchozí výzkumy, především z dřívějších diplomových prací.⁴⁰

Dříve, než jsme přistoupili k dotazníkovému šetření, bylo nutno nejprve zajistit alespoň pět základních škol v okolí Moravských Budějovic, které by byly ochotny vyplnit náš dotazník. Školy jsme vybírali tak, abychom v průzkumu zahrnuli co nejrozmanitější spektrum škol. Formou e-mailu jsme kontaktovali osm základních škol, z nichž pět odpovědělo a dalo souhlas ke spolupráci na naší diplomové práci.

---

³⁹ Předvýzkum jsme provedli v jedné sedmé třídě na Základní škole T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích. Po domluvě s ředitelem školy se předvýzkumu zúčastnilo 24 žáků za přítomnosti pouze svého vyučující českého jazyka a literatury, dne 12. 5. 2010. Vyučující obdržel písemnou instrukci, jak přistoupit k dotazníku a kolik času by měl dětem zabrat. Každý žák dostal svůj dotazník s vlastními pokyny, jak správně pracovat s otázkami a jak správně označit odpovědi. Následně byly výsledky zpracovány a bylo zjištěno, že je potřeba dotazník rozšířit o podrobnější výpis např. volnočasových aktivit. Takto doplněný dotazník mohl být dán k vyplnění žákům.

⁴⁰ Michna, A. *Aktuální profil dětského čtenáře staršího školního věku* (diplomová práce). České Budějovice : Pedagogická fakulta JU, 2006.

Procházková, H. *Současné pubescentní čtenářství a literární výchova* (diplomová práce). České Budějovice : Pedagogická fakulta JU, 2003.

Švihálek, M. *Současné trendy ve vývoji čtenářství žáků staršího školního věku* (diplomová práce). České Budějovice : Pedagogická fakulta JU, 2005.

Poté následoval telefonický rozhovor s řediteli jednotlivých základních škol, kde bylo domluveno, kdy a jakým způsobem jim bude vyhovovat vyplnění, zda budou požadovat přítomnost zadavatelky dotazníku při vyplňování nebo zda jim budou dotazníky pouze doručeny, rozdány vyučujícím českého jazyka a vyplněny bez přítomnosti autorky dotazníku. Ve výsledku všech pět základních škol nezávazně na sobě souhlasilo s druhou variantou, tedy s osobním doručení dotazníků a samostatným vyplněním pouze za přítomnosti vyučujícího českého jazyka a literatury.

Dotazník jsme dodali do těchto škol:

- malá venkovská škola - Základní a mateřská škola Budkov;
- škola z městyse - Základní škola Jemnice;
- dvě školy na porovnání v menším městě - Základní škola Havlíčkova a Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích;
- škola v bývalém okresním městě - Základní škola Bartušková v Třebíči.

Dotazník byl původně sepsán tak, že by byl vytištěn na čtyři strany A4 (viz příloha). Ale ze zkušenosti víme, že tím by mohli být pubescenti odrazeni již od pohledu, proto jsme zvolili variantu, kdy jsme stránky zmenšili tak, že celý dotazník měl trochu netradiční podobu, a to formát A5 (viz ukázky vyplněného dotazníku v příloze). Na každé úvodní straně jsou informace pro žáky, proč a z jakého důvodu je dotazník vyplňován, a pokyny, jak s dotazníkem pracovat (příklad správného výběru odpovědi). Učitelé ještě obdrželi samostatné pokyny, jak mají k dotazníku přistupovat a kolik času by měl asi žákům zabrat (viz příloha).

Dotazník jsme rozdělili na tři části. První otázky se týkají oblasti „sociální“ - datum vyplňování, pohlaví, věk, navštěvovaná třída, název školy a poslední známky z českého jazyka a literatury. Poslední otázkou u tohoto okruhu jsme se snažili zjistit, zda se objevují rozdíly v četbě mezi žáky hůře prospívajícími a mezi žáky lépe prospívajícími. Žádné velké rozdíly jsme ale nezjistili, bylo pouze vyzorováno, že žáci lépe prospívající čtou častěji i „literaturu pro školu“. Co se týká čtení ve volných

chvících, raději sáhne po knize průměrně prospívající žák (tedy ten, který uvedl poslední známku na vysvědčení dobře), než ten, který se označil za výborně prospívajícího žáka.

Druhý typ otázek spočívá ve výběru nabízených možností (tedy uzavřené otázky), kdy dotazovaný měl zvolit jednu či více vyhovujících možností, v případě potřeby doplnit svoji vlastní odpověď.

Třetí okruh otázek je doplňovací. Žáci měli samostatně doplnit odpovědi – autory a díla. Tyto odpovědi jsou zpracovány v následující části diplomové práce.

4 Analýza a interpretace získaného materiálu

4.1 Prezentace získaného materiálu

Anonymního dotazníku se zúčastnilo pět základních škol s celkovým počtem 403 žáků (213 chlapců a 190 dívek) v rozmezí od 9. do 21. června 2010. Do každé základní školy jsme doručili dotazníky v takovém počtu, aby pokryly počty žáků ve třídách (počty jsme si upřesnili při telefonickém rozhovoru s ředitelem školy). Tzn., že na každé základní škole vybral ředitel dle svého uvážení jednu třídu z ročníku a v ní byly dotazníky vyplněny. Tak tedy prošly skrze všechny ročníky – na každé škole byl v jedné šesté, v jedné sedmé, v jedné osmé a jedné deváté třídě. Na základě telefonického nebo elektronického kontaktu jsme vyplněné dotazníky měli připraveny k vyzvednutí a následně jsme je zpracovali.

V tabulce číslo jedna, uvádíme pro přehled počty žáků v ročnících na jednotlivých základních školách.

Tabulka č.1

		Třída				Celkem
		6	7	8	9	
Škola	ZŠ Budkov	8	18	4	8	38 (16 dívek, 22 chlapců)
	ZŠ Jemnice	22	20	21	22	85 (39 dívek, 46 chlapců)
	ZŠ Havlíčkova	19	28	29	22	98 (44 dívek, 54 chlapců)
	ZŠ T. G. M.	26	19	22	29	96 (53 dívek, 43 chlapců)
	ZŠ Bartušková	18	19	29	20	86 (38 dívek, 48 chlapců)
Celkem		93	104	105	101	403 (190 dívek, 213 chlapců)

4.2 Rozbor jednotlivých otázek dotazníku

1. Co tě vede ke čtení?

a) získání nových informací

Jakých?

b) zábava

c) volný čas

d) školní povinnost

Co konkrétně?

e) venku prší

f) je obsazený počítač

g) hledám vzory chování a jednání

h) nuda

i) něco jiného, uveď:

První otázka byla položena tak, aby žáky druhého stupně základních škol motivovala a zároveň vedla k prvotnímu zamyšlení nad tím, proč vlastně po knize sahají a z jakého důvodu ji vyhledávají. Předpokladem k této otázce bylo, že kniha je vyhledávána především z důvodu školních povinností, a to nejen k hodinám literární výchovy.

Výsledek, jak ukazuje graf číslo 1 v příloze, je poněkud překvapivý, protože nejčtenější odpověď byla - c) *volný čas*. Z toho bychom mohli usuzovat vzrůstající zájem o četbu v pubescentním věku ve volném čase, ale jak se v další otázce dotazníku (otázka číslo 3) ukázalo, četba nepatří k nejoblíbenější činnosti ve volném čase. Pokud porovnáme naše výsledky například s výsledky V. Smetáčka (1985 – 1986) nebo O. Chaloupky (zhruba mezi jedenáctým až třináctým rokem dochází k nárůstu četby především z kvantitativního hlediska)⁴¹, můžeme konstatovat, že u dnešních pubescentů

---

⁴¹ Lederbuchová, L. - Lederbuchová, L.: Dítě a kniha. O čtenářství jedenáctiletých. Plzeň 2004, s. 25

nedochází k nárůstu zájmu o četbu. S našimi výsledky kolidují výsledky Hany Procházkové, která uvádí, že dnešní čtenář přečte průměrně 1,2 knihy za měsíc.⁴²

Je také možnost, že kdyby v této otázce byl omezen výběr pouze na jednu odpověď, výsledek by byl jiný. Ale my jsme chtěli zjistit globálně, co žáky napadne hned při první otázce, která měla vzbuzovat jistou spontaneitu, a zároveň jsme je nechtěli omezovat hned v počátečním výběru odpovědi.

V těsném procentuálním rozdílu za volným časem následovaly odpovědi školní povinnost a zábava. Jak ale bylo předpokládáno, mezi nejfrekventovanějšími odpověďmi se objevily školní povinnosti. Při specifikaci odpovědi, jakou školní povinnost mají žáci plnit, se téměř ve sto procentech případů objevily konkretizace typu „*referát, referát do literatury nebo zpracování pracovního listu do hodin literární výchovy*“.

Tabulka číslo 2 nám názorně ukazuje, jak se liší odpovědi chlapců a dívek z celkového pohledu. Nejčastěji knihu ve volném čase vyhledávají dívky, kdežto chlapci sahají po knize především díky školní povinnosti.

---

⁴² Procházková, H. Současné pubescentní čtenářství a literární výchova (diplomová práce). České Budějovice : Pedagogická fakulta JU, 2003, s. 25.

Tabulka č. 2

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
získání nových informací	42	20%	33	17%	75	19%
zábava	45	21%	73	38%	118	29%
volný čas	49	23%	95	50%	144	36%
školní povinnost	79	37%	54	28%	133	33%
venku prší	23	11%	32	17%	55	14%
je obsazený počítač	19	9%	14	7%	33	8%
hledám vzory chování a jednání	6	3%	2	1%	8	2%
nuda	58	27%	50	26%	108	27%
něco jiného	8	4%	12	6%	20	5%

Z odpovědí lze odvodit, že i žák jednadvacátého století se neobejde bez literatury, kde jsou potřebná fakta uvedena pravdivě a pro potřeby pubescentů nejsou zkreslena fenoménem zvaný internet. Dnes už jsou ve většině případů referáty kontrolovány vyučujícími tak, aby byly co nejméně stahovány z webových stránek a nezasahovaly do autorských práv již napsaných prací. Tím se také učitelé snaží ukázat to, že každý žák je jedinečný, má vlastní styl tvorby např. již zmíněného referátu, a podněcuje tak v žákovi jeho individualitu schopnost něco vytvořit i bez použití internetu.

Pro přesnější dokreslení situace nahlédněme do tabulky číslo 3, ve které uvádíme odpovědi podle jednotlivých ročníků bez rozdílu pohlaví. Pro školní povinnosti vyhledává knihu nejčastěji žák osmého ročníku, kdežto pro volnočasovou aktivitu je to žák ročníku sedmého.

Tabulka č. 3

	6. ročník	%⁴³	7. ročník	%	8. ročník	%	9. ročník	%	celkem⁴⁴	%
získání nových informací	20	22%	22	21%	20	19%	13	13%	75	19%
zábava	24	26%	37	36%	26	25%	31	31%	118	29%
volný čas	31	33%	43	41%	36	34%	34	34%	144	36%
školní povinnost	34	37%	29	28%	37	35%	33	33%	133	33%
venku prší	11	12%	14	13%	16	15%	14	14%	55	14%
je obsazený počítač	6	6%	4	4%	14	13%	9	9%	33	8%
hledám vzory chování a jednání	1	1%	3	3%	1	1%	3	3%	8	2%
nuda	17	18%	29	28%	33	31%	29	29%	108	27%
něco jiného, uveď:	2	2%	9	9%	4	4%	5	5%	20	5%

Co však ještě můžeme z této otázky vypožorovat je, že dnešní žáci se téměř nesnaží hledat vzory chování a jednání druhých lidí. Z celkového počtu 403 dětí, si tuto možnost zvolilo pouze osm, tedy 2% dotazovaných. Nemají zájem o to, jak žili jejich

⁴³ Procenta u jednotlivých ročníků vycházejí z celkového počtu žáků v daném ročníku (6. ročník – 93 žáků, 7. ročník – 104 žáků, 8. ročník – 105 žáků, 9. ročník 101 žáků).

⁴⁴ V tomto sloupci je uveden součet odpovědí, procentuální vyjádření vychází z celkového počtu žáků, tedy 403 dotazovaných.

předkové či jak by mohli žít oni sami na základě života někoho jiného. Je to jedna z odpovědí s minimálním počtem „hlasů“.

2. Čteš rád/a?

a) *ano, čtení mě baví*

b) *ano, ale jen někdy*

c) *ne, čtu jen tehdy, když musím*

d) *ne, nečtu*

Tato otázka je hodně subjektivně zaměřena a dotazovaní mohou při odpovídání být ovlivněni mnoha faktory, nejen vnitřními (např. aktuální náladou, poslední přečtenou knihou, aj.), ale i vnějšími (např. prostředím, ve kterém se právě nacházejí, spolužákem v lavici, ad.). Může být velmi pravděpodobné, pokud by respondenti vyplňovali dotazník mimo školní prostředí, odpovědi by se mohly částečně lišit.

Zda- li se žáci v první otázce dopracovali ke kladné odpovědi, proč knihu vyhledávají, bez obtíží byli schopni jednoduše zodpovědět otázku druhou, zda rádi čtou. Ve většině případů byla volena varianta b), tedy „*ano, ale jen někdy*“, což se dále odrazilo v doplňující otázce č. 9 a 10, kde žáci samostatně vpisovali svoji četbu. Je zřejmé, že pokud si knihu vyhledají sami, čtení je baví a zajímá, ale pokud jim je kniha doporučena nebo uložena za úkol přečíst, mohou se k ní postavit odmítavým způsobem, což můžeme označit za jistou demotivaci k četbě. Toto se mohlo promítnout i v našem dotazníku, avšak k tomu už by bylo zapotřebí užít kvalitativního výzkumu (např. rozhovoru), což nebylo v našem případě možné kvůli velkému počtu respondentů.

Tabulka č. 4

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
ano, čtení mě baví	24	11%	66	35%	100	22%
ano, ale jen někdy	94	44%	95	50%	189	47%
ne, čtu jen tehdy, když musím	66	31%	26	14%	92	23%
ne, nečtu	31	15%	3	2%	34	8%

Jak vidíme v tabulce číslo 4, v poměrně těsné blízkosti byly odpovědi protikladného rázu - „*ne, čtu jen tehdy, když musím*“ (23% dotazovaných) a „*ano, čtení mě baví*“ (22% dotazovaných). Při záporné odpovědi, i když respondent uvedl, že nečte, tak není od světa knih úplně odpoután. Zde, tedy většinou v případě školní povinnosti (může to být doporučená literatura, referát, aj.), po knize sáhne a jistým způsobem se jí snaží přečíst a interpretovat. Je tedy ještě stále řazen mezi aktivní čtenáře.

Kladnou odpověď a tím i kladný postoj ke čtenářství vyjádřila pouze necelá čtvrtina dotazovaných – celkem 100 žáků ze 403 dotazovaných. Dvě třetiny, 66 odpovědí, pro kladnou odpověď jsou odpovědi děvčat, která knihu z důvodu zábavy a odpočinku vyhledávají častěji než chlapci. S porovnáním s Aktualitami SKIP⁴⁵ se naše procento častých čtenářů liší o pouhých 7% - výzkum uvádí 29% častých čtenářů (ti, co přečtou více jak 13 knih za rok), v našem výzkumu je to 22%. Dnes je to potěšující zpráva, pokud pubescent projeví o knihu zájem a chce z ní čerpat nové, dosud nepoznané informace. Tito žáci často přijímají doporučenou četbu jako něco nového, co by se jim mohlo zamlouvat a na základě toho také hledají nové knihy, nebojí se diskuse o knihách a také si rádi nechají četbu doporučit.

U této otázky bychom mohli vyvodit závěr o procentu absolutních nečtenářů našeho vzorku respondentů. 8% dotazovaných, tj. 34 žáků (31 chlapců a 3 dívky)

⁴⁵Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR *Čtenářství, jeho význam a podpora. Výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo*. Praha : Aktuality SKIP, 2008, s. 23

z celkového počtu 403, uvedlo odpověď *d) ne, nečtu*. Jak je např. uvedeno v Aktualitách SKIP⁴⁶, výzkum ukázal procento absolutních nečtenářů (ani jedna přečtená kniha za rok) 17%. Náš výsledek v porovnání právě s tímto výzkumem je o téměř polovinu nižší, můžeme ho tedy označit za pozitivní.

Pro představu, jak se liší odpovědi podle jednotlivých ročníků, zde uvádíme tabulku, která nám výsledky stručně přiblíží.

Tabulka č. 5

	6. ročník	%	7. ročník	%	8. ročník	%	9. ročník	%	celkem	%
ano, čtení mě baví	23	25%	25	24%	15	14%	27	27%	90	22%
ano, ale jen někdy	46	49%	48	46%	56	53%	39	39%	189	47%
ne, čtu jen tehdy, když musím	17	18%	21	20%	29	28%	25	25%	92	23%
ne, nečtu	7	8%	11	11%	6	6%	10	10%	34	8%

Závěrem k této otázce konstatujeme, že nejvíce nečtenářů najdeme v devátém ročníku, naopak nejméně v osmém. Co se týče kladného postoje ke knize, paradoxně lze říci to samé jako u nečtenářů. 27 odpovědí pro pozitivní odpověď řadíme též do devátého ročníku, kdežto minimum, 15 odpovědí, opět do ročníku osmého.

---

⁴⁶Tamtéž.

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očísľuj: (1 – nejoblíbenější)

a) sport

Jaký?

b) rybaření

c) počítač, počítačové hry

d) příroda, zvířata

e) chovatelství

f) četba

1) knihy

2) časopisy – jaké?

g) televize

h) hra na hudební nástroj

i) rozhlas – poslech

1) hudby – jaké?

2) pravidelných pořadů, jakých?

3) jen jako kulisa

j) jiné, uveď:

k) výtvarná činnost

l) ruční práce

m) setkávání se s kamarády

n) sběratelství

o) tanec

p) kultura

1) kino

2) koncert

3) divadlo

Otázka o volnočasových aktivitách byla zařazena proto, abychom zjistili, zda se najdou i v dnešní době počítačové techniky děti, které dají přednost raději knize před

počítačem či televizí. Bylo velice těžké najít způsob, jakým hodnotit tuto otázku, ale většina žáků využila našeho doporučení - tedy číslic - v rozmezí 1 – 5, tak i podle tohoto kritéria byla vyhodnocena tato otázka.

Tabulka číslo 6 nám přehledně zobrazuje, jakou aktivitu preferují dívky a jakou chlapci. U dívek převažuje setkávání s kamarády (131 odpovědí), což byla nejčastější odpověď u obou pohlaví, a četba (55% z celkového počtu), která celkově obsadila čtvrté místo. Chlapci upřednostňují počítač a počítačové hry (74% odpovědí) a sport (143 chlapců). Četba se řadí u nich až na čtvrté místo.

Tabulka č. 6

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
sport	143	67%	87	46%	230	57%
rybaření	52	24%	9	5%	61	15%
počítač, počítačové hry	158	74%	80	42%	238	59%
příroda, zvířata	49	23%	77	41%	126	31%
chovatelství	24	11%	24	13%	48	12%
četba	77	36%	105	55%	182	45%
televize	87	41%	49	26%	136	34%
hra na hudební nástroj	10	5%	18	9%	28	7%
rozhlas	56	26%	58	31%	114	28%
jiné, uveď:	1	0%	4	2%	5	1%
výtvarní činnost	17	8%	45	24%	62	15%
ruční práce	42	20%	12	6%	54	13%
setkávání s kamarády	114	54%	131	69%	245	61%
sběratelství	17	8%	5	3%	22	5%
tanec	11	5%	75	39%	86	21%

kultura	30	14%	39	21%	69	17%
----------------	----	-----	----	-----	----	-----

Na základě uvedených údajů jsme seřadili záliby dle počtu odpovědí, jak je uvedli žáci v dotaznících (nebrali jsme v potaz pohlaví, odpovědi jsme brali komplexně). Uvádíme zde pouze prvních pět nejoblíbenějších volnočasových aktivit:

1. setkávání se s kamarády (245 odpovědí)
2. počítač a počítačové hry (238 odpovědí)
3. sport (230 odpovědí)
4. četba (182 odpovědí)
5. televize (136 odpovědí)

Pro porovnání zde načrtneme pořadí volnočasových aktivit u dívek a chlapců:

chlapci:

1. počítač, počítačové hry
2. sport
3. setkávání s kamarády
4. televize
5. četba

dívky:

1. setkávání s kamarády
2. četba
3. sport
4. počítač, počítačové hry
5. příroda a zvířata

Náš dotazník, zvláště tato otázka, byl vytvořen s hypotézou, že na prvním místě se umístí odpověď *c) počítač, počítačové hry*, poněvadž dnešní masmediální doba k tomu přímo směřuje. Avšak jak můžeme vidět ve výše uvedeném pořadí, s naší očekávanou odpovědí kulminuje odpověď *m) setkávání s přáteli*. Nabízená odpověď byla uvedena záměrně, abychom získali obraz o tom, jak pubescenti chápou pojetí

volného času a aktivit v tomto čase. Zda je to pro ně pouze jako čas, kdy nemusí nic dělat a jen tak se toulají ulicemi a povídají si přitom s přáteli nebo zda ten čas i s přáteli dokážou nějakým způsobem aktivně využít, např. hrají hry na počítači, věnují se hře na hudební nástroje nebo pravidelně navštěvují nějaký kroužek či kino a divadlo. Ale to už by byla otázka pro odborníky, např. pro pedagogiky volného času zabývající se aktivitami ve volném čase.

Odpověď počítač a počítačové hry asi není nutno blíže specifikovat, protože ve většině případů bychom dostali odpověď, že hrají především hry na úkor vzdělávání nebo četby anebo komunikují přes sociální sítě.

Na třetí pozici nalezneme odpověď *a) sport*. Právě v tomto bychom mohli spatřovat poměrně překvapující závěr, protože všeobecně zájem o aktivní sport u dospívajících klesá v závislosti na počítačích či již zmiňovaných přátelích. Dnešní mládež už chápe setkávání s přáteli jako druh koníčku, i když ve své partě, jak už bylo výše popsáno, také mohou provozovat spoustu jiných aktivit, které by se mohly zařadit do našich odpovědí v tomto dotazníku.

U možnosti sport je možnost specifikace. Chlapci a dívky většinou této kolonky využili a dopisovali sporty typické pro své pohlaví. Tzn. že u chlapců převládal hokej, fotbal či florbal, kdežto u dívek jsme především našli aerobní cvičení, jízdu na kole, plavání nebo míčové hry. Výjimka potvrzuje pravidlo. I u menšiny dívek se objevil fotbal či hokej, ale opačně se u sportu odpovědi neobjevily. U žádného chlapce nebyl uveden např. aerobic.

Mezi koníčky se četba umístila se 182 odpověďmi na čtvrtém místě, což by mohlo znamenat, že zájem o knihu mezi dětmi pořád zůstává. Naši odpověď však odpovídající mohli specifikovat, zda preferují četbu knih nebo časopisů. Knihy byly označovány v menší míře než četba časopisecká, to znamená, že četba časopisů je upřednostňována především pro jejich aktuálnost a malý počet stran. Žáci měli možnost uvést i názvy pravidelně čtených časopisů, a jak bylo zjištěno, hodně kulminovaly s výsledky, které uvedl např. Jaroslav Toman: „*Soukromý nakladatelský trh v 90. letech ovlivnil i profil časopisecké tvorby určené dětem a mládeži. (...) Jednak se výrazně prohloubil rozdíl mezi časopisy vysloveně komerčními a těmi, jež si kladly vyšší*

hodnotové cíle, jednak se vytvořila ostrá hranice mezi časopiseckou četbou malých dětí a dospívajících. ..., v četbě pubescentů si stále podržují solidní úroveň vzdělávací časopisy ABC mladých techniků a přírodovědců a Věda, technika a my. ..., bulvár a kýč pronikavě zasáhly zvláště časopiseckou produkci pro pubescenty (Bravo, Popcorn, Ty a já, Top dívka, ad.).⁴⁷

Mezi nejčtenější časopisy dle našeho výzkumu patří dnes u chlapců již zmiňované ABC, Sport nebo Hatrick, u dívek i nadále převládají bulvární časopisy určené pro pubescenty – Bravo, Bravo Girl, Dívka, Top dívka či Popcorn.

Pokud se objevilo zakroužkováno pouze písmeno f), tedy nebyla provedena specifikace, byla odpověď brána jako celek, s tím, že děti si nevybírají, zda budou číst knihy nebo časopisy. Jaké knihy přečetly nebo jakou knihu mají nejoblíbenější uváděli respondenti dále v dotazníku (otázka číslo 10).

Tabulka č. 7

	6.	%	7.	%	8.	%	9.	%	celkem	%
	ročník		ročník		ročník		ročník			
sport	49	53%	55	53%	70	67%	56	55%	230	57%
rybaření	10	11%	18	17%	19	18%	14	14%	61	15%
počítač, počítačové hry	42	45%	64	62%	66	63%	66	65%	238	59%
příroda, zvířata	30	32%	40	38%	28	27%	28	28%	126	31%
chovatelství	8	9%	15	14%	12	11%	13	13%	48	12%
četba	50	54%	46	44%	40	38%	46	46%	182	45%
televize	28	30%	25	24%	42	40%	41	41%	136	34%
hra na hudební	6	6%	5	5%	6	6%	11	11%	28	7%

⁴⁷ Toman, J. *Současná česká literatura pro děti a mládež*. CERM, 2000. s. 5

nástroj										
rozhlas	25	27%	22	21%	29	28%	38	38%	114	28%
jiné, uveď:	0	0%	1	1%	2	2%	2	2%	5	1%
výtvarní činnost	15	16%	18	17%	17	16%	12	12%	62	15%
ruční práce	6	6%	15	14%	17	16%	16	16%	54	13%
setkávání s kamarády	46	49%	61	59%	65	62%	73	72%	245	61%
sběratelství	6	6%	10	10%	5	5%	1	1%	22	5%
tanec	18	19%	24	23%	22	21%	22	22%	86	21%
kultura	8	9%	15	14%	23	22%	23	23%	69	17%

Tabulkou číslo 7 demonstrujeme rozložení volnočasových aktivit v jednotlivých ročnících. Žáci šestého a osmého ročníku preferují sport, kdežto žáci sedmého ročníku dávají přednost počítači a počítačovým hrám, a odpovídající z devátého ročníku upřednostňují setkávání s přáteli.

Různorodost a rozmanitost volnočasových aktivit názorně (jako celek) zobrazuje graf číslo 3 v příloze.

4. Jakým typům knih dáváš přednost?

- a) *klasická, tištěná kniha*
- b) *v elektronické podobě*
- c) *audiokniha*
- d) *jiná, uveď:*

V souvislosti s narůstajícím počtem mládeže zajímající se o nejrůznější inovační techniky a metody, jsme předpokládali, že v populaci v rozmezí od 11 do 15 až 16-ti let

bude populární audiokniha či kniha v elektronické podobě. Avšak náš dotazník ukázal, že předpokládaný zájem o tento typ knihy byl mylný. Vše nám ukazuje tabulka číslo 8, tedy různý zájem u dívek a u chlapců. Komplexní pohled na grafické zpracování je uveden v příloze jako graf číslo 4.

Tabulka č. 8

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
klasická, tištěná kniha	165	77%	167	88%	332	82%
v elektronické podobě	29	14%	15	8%	44	11%
audiokniha	8	4%	4	2%	12	3%
jiná, uveď:	12	6%	4	2%	16	4%

Děti v absolutní většině (82%, tj. 332 dotazovaných) upřednostňují klasickou tištěnou knihu a k elektronické knize či audioknize se uchylují v menšině. Je tedy zřejmé, že tištěná kniha pořád zůstává v oblibě a je stále vyhledávaným zdrojem informací. Může to být i z toho důvodu, že většina dotazovaných, kteří sáhnou po knize si čtou rádi někde na cestách nebo večer před spaním (vyvozeno z dalších odpovědí na otázku číslo osm z našeho dotazníkového šetření) a jen těžko by si brali klasický počítač s sebou někam na výlet či na cestu autobusem. To by mohl být jeden z mnoha důvodů, proč elektronická kniha nepřevažuje nad tištěnou.

Posledním typem knihy je audiokniha (odpověď zvolilo 3%, tj. 12 žáků – 8 chlapců a 4 dívky - z 403 dotazovaných). Tady bychom také mohli řešit otázku toho, z jakého důvodu tento typ knihy není vyhledáván nebo proč není tak rozšířen, jako tištěná kniha. Zde je to spíše možností dostupnosti v menších městech. Na místě je spekulace o tom, zda se dají i v menších knihovnách zapůjčit či zda jsou vůbec vedeny v depozitáři knihovny. Setkáváme se sice s lidmi, jenž poslouchají MP3 přehrávač

s audioknihou, ale je to opravdu výjimka potvrzující pravidlo, protože dnešní mládež žije hudbou. Čím hlasitěji ji má „do uší“ puštěnou, tím je to pro něj lepší. Avšak kdyby si např. během cesty autobusem do školy poslechl kousek literárního díla, ještě by na tom byl mnohem lépe se znalostmi. I když zase může být pravdou, že existují tací lidé, jež se na obsah musí opravdu soustředit a může je během poslechu audioknih rušit buď jejich okolí nebo hudba, která se prolíná se čteným textem přímo v audioknize.

Poslední odpověď, odpověď *d) jiná, uveď*, byla označena v těch případech, kdy se respondent označil za absolutního nečtenáře. Nečte vůbec, knihy si nevybírání ani nepůjčuje, za půl roku nepřečetl ani jednu knihu nebo nemá ani jednu knihu oblíbenou. Jak je vidět, tak v této otázce opovrhne knihami celkem 16 dotazovaných z toho 4 dívky a 12 chlapců.

Tabulka č. 9

	6. roč.	%	7. roč.	%	8. roč.	%	9. roč.	%	celkem	%
klasická, tištěná kniha	83	89%	82	79%	92	88%	75	74%	332	82%
v elektronické podobě	7	8%	8	8%	12	11%	17	17%	44	11%
audiokniha	3	3%	5	5%	0	0%	4	4%	12	3%
jiná, uveď:	1	1%	5	5%	2	2%	8	8%	16	4%

Při pohledu do tabulky, která se týká jednotlivých ročníků, lze soudit, že klasická, tištěná kniha převládá ve všech třídách druhého stupně základní školy.

Zajímavým ukazatelem pro nás může být osmý ročník v zájmu o audioknihu. Zde nebyla zaregistrována jediná kladná odpověď. Naopak žáci sedmého ročníku projeví o audioknihu největší zájem.

Co se týče odpovědí jiná, z celkového počtu 16 odpovědí, tuto odpověď volili z jedné poloviny žáci třídy deváté. Jaké podněty je vedly k této odpovědi, by mohlo být krajně spekulativní a ovlivněno mnoha, již výše uvedenými, nejen vnějšími faktory.

Zároveň v devátém ročníku značně stoupá zájem o knihu v elektronické podobě. S tím může jednoznačně kulminovat odpověď na otázku číslo tři, která je spojena s volnočasovými aktivitami a velice častou odpovědí – počítač a počítačové hry. Pokud by žáci spojili tyto dvě aktivity dohromady, tedy počítač a četbu elektronických knih, mohlo by se stát, že tištěná kniha by začala ubírat na své popularitě. Avšak k tomu, abychom tuto teorii mohli potvrdit, by bylo zapotřebí mnohem většího vzorku žáků pro náš dotazník.

5. Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodněš přečíst?

a) od kamarádů

b) na internetu

Kde?

c) ve škole

1) u učitele či

2) školní knihovna

d) jinak, uveď:

e) v knihovně

f) od rodičů nebo sourozenců

V naší tabulce číslo 10 se odráží, kdo má největší vliv na dospívajícího jedince, od koho si nechá poradit či doporučit knihu.

Tabulka č. 10

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
od kamarádů	96	45%	116	61%	212	53%
na internetu	55	26%	38	20%	93	23%
ve škole	66	31%	67	35%	133	33%
jinak, uveď:	11	5%	6	3%	17	4%
v knihovně	53	25%	68	36%	121	30%
od rodičů nebo sourozenců	38	18%	45	24%	83	21%

Největší vliv, jak na chlapce (45%), tak na dívky (61%), na výběr četby u mládeže mají jejich vrstevníci, přátelé a kamarádi. Odpověď *a) od kamarádů* byla volena více jak polovinou dotazovaných, tedy celkem 212 dotazovaných, kteří v období pubescence hrají důležitou roli. Vzájemně si svěřují svá tajemství a problémy, a zároveň si mohou popovídat o daném ději knihy, mohou si knihy doporučovat či darovat k nejrůznějším příležitostem.

U dívek se ve velké míře jedná o jejich první lásky, proto není k podivení, když si dospívající slečny doporučují psychologické prózy s dívčí hrdinkou nebo „červenou knihovnu“, kde se mohou dočíst o podobných osudech, jaké prožívají během dospívání ony samy. U chlapců se spíše projevuje zájem o knihy dobrodružné či hororové, nebo vyhledávají návodné knihy pomáhající jim při jejich koníčcích (např. modelářství, historie, aj.)

Během debat nad knihami se u dětí rozvíjí především stránka komunikační, ať již verbální nebo neverbální, získávají tak větší slovní zásobu, osvojují si cizí slova a i nejrůznější způsoby vhodného nebo naopak nevhodného chování. Také rozvoj fantazie nezůstává pozadu.

Druhým „hybatelem“ podle našeho výzkumu doporučující dětem knihy či zprostředkovává jejich informace je vyučující (celkem 133 odpovědí). Tento výsledek je však v rozporu s výzkumem např. Jaroslava Tomana, jenž uvádí, že „*děti jsou při*

*vlastním výběru knih nejméně motivovány svými učiteli, školní literární výukou.*⁴⁸
Nabízí se zde otázka, zda je to jev ojedinělý nebo zda by k objektivnějšímu vyjádření bylo zapotřebí většího vzorku respondentů.

Doporučení a motivace vyučujícího nemusí být pouze z předmětu český jazyk a literatura, ale bývá to nejčastější důvod, proč jsou žáci nuceni číst, tedy kvůli školním povinnostem (čtenářskému deníku nebo referátu). V těchto případech, aniž by si děti uvědomovaly, si zdokonalují také nejen svoji slovní zásobu, ale i psanou podobu jazyka a prohlubují si své znalosti a dovednosti.

Povětšinou už dnes učitelé upozorňují na plagiátorství, a snaží se vést žáky od co nejujtějšího věku k tomu, aby nic nekopírovaly z internetu a nepřepisovaly z knih, ale aby se snažily vyjádřit svůj názor svými slovy a svým postojem. I když víme, že v období pubescence je tento typ četby nezajímavý, někdy až odpudivý, avšak už v mnohých případech mají žáci možnost vlastního výběru četby. Mají např. stanoven pouze počet knih, který je doporučen přečíst např. za pololetí, a to je možno prezentovat ústně nebo v případě nedostatku času v podobě písemné či počítačové prezentace. A tohle se vlastně váže k odpovědi a) – tedy o knihách se dozvídáme od kamarádů (spolužáků) a na jejich popud si třeba děti knihu přečtou.

Další institucí, na niž se pubescenti často obrací při volbě knihy, je městská nebo obecní knihovna (53 chlapců, 68 dívek, celkem 30% všech odpovědí) zastoupena knihovnicí nebo knihovníkem, který je vždy ochotný poradit, jakou knihu pro koho zvolit, příp. kde a jakým způsobem ji hledat. Knihovníci jsou také schopni odkázat dítě na nejrůznější zdroje, kde by si knihu podle svých zájmů mohlo opatřit, pokud by třeba mělo zájem o i koupi. V malých knihovnách bude náruživý čtenářský pubescent asi hůře uspokojovat své zájmy, protože nebývají tak dokonale vybaveny odbornou literaturou jako knihovny městské nebo vědecké. Ale i zde se mohou najít zajímavé knihy závislé především na pilnosti knihovníka a finančních možnostech knihovny.

V oblasti oddychové četby a krásné literatury však ani obecní knihovny nemusí zaostávat. Mohou zde být uschovány knihy několik desítek let staré, přesto vzácné a ve

---

⁴⁸ Toman, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno : CERM, 1999, s. 15.

čtenářích ba naopak mohou podpořit zájem si knihu přečíst, případně opatřit a zařadit si ji do své domácí knihovny.

Kupodivu internetové vyhledávače o knihách obsadily čtvrtou pozici (pouze celkem 96 odpovědí, z toho 26% chlapců a 20% dívek). Z uvedeného můžeme usuzovat, že zájem o knihy přes internet není moc velký (lze srovnat s odpověďmi v otázce číslo 4 – *Jakým typům knih dáváš přednost?*). Elektronické knihy se právě nejčastěji dají stáhnout z internetových prohlížečů, proto je možné, že tato možnost odpovědí byla zanedbatelná. Na internetu raději děti hledají zábavu než poučení.

I když zde byla podotázka, na kterých vyhledávacích knihy hledají, ani v jednom případě se nám nepodařilo zaznamenat internetová adresa, odkud bychom mohli elektronickou knihu stáhnout nebo si ji přečíst on-line. Je možné, že dotazovaní záměrně nechtěli stránky uvádět nebo si je nepamatují.

Poměrně malé procento (chlapci 38, dívky 45 odpovědí, celkem 20 %) úspěchu získala rodina. Je těžké říci, zda v době dospívání pubescent vůbec žádá své nejbližší o radu, kterou knihu si má přečíst. Většinou se setkáváme s názorem, že to, co čtou rodiče, je pro dospívající nezajímavé, zastaralé nebo nmoderní. Proto u nich nehledají pomoc. Druhým problémem může být již samotná komunikace mezi generací mladší a starší, tedy najít důvod, proč se s rodiči či sourozenci hovořit o knihách. Pokud pubescent dostává knihy jako dárky od rodiny, je pak zřejmé, že o knize se doma debatuje nebo se rodiče zajímají, jakou knihu by si dítě přálo přistě. Když se v rodinách o literatuře nehovoří, je těžké se od žáků dozvědět, jak to u nich funguje s četbou nebo s rozhovorem nad přečtenou knihou.

V jednotlivých ročnících je patrnější, v jakém období věku dospívání kdo převládá při výběru literatury.

Tabulka č. 11

	6. roč.	%	7. roč.	%	8. roč.	%	9. roč.	%	celkem	%
od kamarádů	42	45%	47	45%	66	63%	57	56%	212	53%
na internetu	11	12%	26	25%	33	31%	23	23%	93	23%
ve škole	31	33%	39	38%	31	30%	32	32%	133	33%
jinak, uveď:	5	5%	4	4%	3	3%	5	5%	17	4%
v knihovně	33	35%	37	36%	24	23%	27	27%	121	30%
od rodičů nebo sourozenců	24	26%	27	26%	17	16%	15	15%	83	21%

Vliv rodiny s postupujícím věkem dospívajícího klesá na úkor kamarádů a přátel. Zatímco v šestém a sedmém ročníku na radu rodičů nebo sourozenců dá 26%, v devátém ročníku už jen 15%. Podobně je na tom vliv knihovny.

V šestém ročníku vedle přátel hraje poměrně důležitou roli knihovna, kdežto v sedmém a devátém ročníku je to škola. Jako jediný osmý ročník dává přednost internetu 31% odpovídajících.

Grafické zpracování odpovědí jako celku je umístěno v příloze, jako graf číslo 5.

6. Jakým způsobem získáváš knihy?

- a) kupuji si je*
- b) chodím si je půjčovat do knihovny*
- c) půjčujeme si je s přáteli*
- d) dostávám je např. jako dárek*
- e) jinak, uveď:*

Šestá otázka úzce navazuje na otázku předchozí, i když je z grafu číslo 6 v příloze patrné, že předešlou otázku kopíruje jen částečně. „*Primárním zdrojem pubescentní četby se stává veřejná knihovna. Z jiných faktorů vykazovaly relevantní hodnoty vlastní knihovnička dětí, kterou doplňovali svými nákupy a dárky zejména rodiče, dále knižní prodejna, nabízející pestrý a rozsáhlý sortiment autorů a titulů, a příležitostná výpůjčka od kamarádů a spolužáků. Respondenti méně využívali domácí knihovničku rodičů a minimum čtenářských stimulů jim poskytovala školní žákovská bibliotéka, většinou disponující nepočetným a zastaralým knižním fondem.*“⁴⁹ Tímto ocitovaným textem záměrně uvádíme tuto otázku, protože ji můžeme porovnat s našimi výsledky.

V našem případě souhlasíme s výrokem Jaroslava Tomana, který uvádí, že k prvotnímu zdroji patří městská či obecní knihovna. Možnosti výpůjčky využívá téměř polovina chlapců (48% odpovědí) a skoro dvě třetiny dívek (64% odpovědí). Pro lepší orientaci uvádíme tabulku číslo 12, jež uvádí zdroje četby.

Tabulka č. 12

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
kupují si je	49	23%	51	27%	100	25%
chodím si je půjčovat do knihovny	102	48%	121	64%	223	55%
půjčujeme si je s přáteli	31	15%	64	34%	95	24%
dostávám je např. jako dárek	92	43%	81	43%	173	43%
jinak, uveď:	16	8%	9	5%	25	6%

⁴⁹ Toman, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno 1999; *Profil současného pubescentního čtenáře a literárněvýchovný proces*. In: *Od teorie jazyka k praxi komunikace*. České Budějovice 2006, s. 69.

Nejvíce odpovědí (celkem 37%), jak už bylo zmíněno, kde pubescenti z vybraných škol získávají knihy, získala knihovna. Nabízí jim povětšinou široké spektrum výběru knih za minimální poplatek. I v případě, že depozitář knihovny vybranou knihu neobsahuje a čtenář o ni má zájem či ji z nějakého jiného důvodu potřebuje, fungují i meziknihovní výpůjčky, což zvyšuje nejen prestiž knihoven, ale i zájem čtenářů.

K další, poměrně frekventované odpovědi, patří odpověď *d) dostávám je např. jako dárek*. Tuto odpověď volilo celkem 92 chlapců a 81 dívek. I v dnešní moderní počítačové době patří k velkému fenoménu knihu darovat. Nejen z důvodu oslavy narozenin či jmenin, ale objevují se knihy s titulem – „*Z lásky*“, „*Přátelství*“, „*Pro maminku*“, aj. Tuto skutečnost vidíme i mezi odpověďmi v našem dotazníku jako druhou nejčastější (173 dotazovaných zvolilo tuto možnost). Dospívající často dostávají knihu k narozeninám či k Vánocům od rodičů nebo prarodičů v dobré víře, že dítě navedou na „správnou cestu“ a naučí je lásce k literatuře. Otázkou ale zůstává, zda kniha byla přáním i obdarovaného, nebo zda to byl dárek pouze náhodný.

Celou jednu čtvrtinu odpovědí získala odpověď *a) kupuji si je*. Opět lze souhlasit s Jaroslavem Tomanem, poněvadž díky této možnosti si pubescent obohacuje svoji soukromou knihovnu a tím tak zvyšuje i svůj zájem o knihy. Tato varianta získávání knih záleží především na ekonomickém a sociálním postavení rodiny. Pokud dítě nedostává žádné kapesné nebo jen nízké (problém je zde určit, co znamená nízké a vysoké), nemůže si pravidelný nákup knih dovolit, a obrací se na např. zmíněnou knihovnu. Avšak dítě dostávající pravidelné kapesné či peníze za drobné domácí práce, tak nákup knih je pro něj snadnější a může si rozšířit svoji knihovničku. Odpověď s poměrně vysokými čísly (49 chlapců a 51 dívek) může být potěšující, že si za ušetřené peníze jde dospívající koupit raději knihu než např. alkohol či cigarety nebo zbytečně drahé značkové zboží či nové počítačové hry.

Půjčování knih mezi přáteli je paradoxně oproti otázce číslo 5 umístěno v pozadí. Kdežto informace o knihách si předávají přátelé přednostně (celkem 53 % odpovědí), tak knihy si půjčují v mnohem menším počtu (celkem 24% odpovědí). Může to být způsobeno mnoha faktory, např. knihy jsou půjčeny z veřejné nebo městské knihovny a

nemohou si je (neměli by) navzájem půjčovat nebo knihy jsou drahé, a proto si je nechtějí navzájem půjčovat – mají obavy o jejich poškození, ztrátě či možném nevrácení knih. Je patrné, že důležitou roli hrají i sociální podmínky přátel – prostředí, v jakém žijí a do jakého by se mohly knihy dostat a případně znehodnotit, či naopak přehnaná obava nejen o knihy, ale o svůj majetek.

Jak odpovídali žáci jednotlivých ročníků nám ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 13

	6. roč.	%	7. roč.	%	8. roč.	%	9. roč.	%	celkem	%
kupuji si je	19	20%	34	33%	25	24%	22	22%	100	25%
chodím si je půjčovat do knihovny	54	58%	61	59%	57	54%	51	50%	223	55%
půjčujeme si je s přáteli	21	23%	25	24%	19	18%	30	30%	95	24%
dostávám je např. jako dárek	37	40%	42	40%	52	50%	42	42%	173	43%
jinak, uveď:	6	6%	7	7%	3	3%	9	9%	25	6%

Pokud se podíváme na nejméně frekventovanější odpověď *b) chodím si je půjčovat do knihovny*, tak zájem o knihovnu s postupujícím věkem postupně klesá. Avšak nákup knih nebo jejich darování spolu s rostoucím věkem získává větší oblibu. Obě odpovědi závisí na dalších vnějších podmínkách pubescenta. Odvíjí se od jeho sociálního zázemí v rodině i ve společnosti, nýbrž i do jisté potřeby či touhy vlastnit určitý typ knih ve své vlastní knihovně.

Pro dokreslení našich odpovědí jsme vytvořili graf, který je uveden v příloze.

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

- a) žádnou
- b) jednu až tři
- c) čtyři až pět
- d) více jak pět

Otázka číslo sedm měla za úkol vysledovat, jak je na tom pubescentní čtenář z hlediska kvantitativní četby. Počet přečtených knih jsme mohli volit v průběhu i jiného časového období, ale vzhledem k věku odpovídajících jsme volili co nejkratší možnou dobu. Rozpětí počtu knih v jednotlivých odpovědích bylo voleno se zřetelem právě k časovému období, proto se může na první pohled zdát, že počet přečtených knih je malý.

Tabulka č. 14

	6. roč.	%	7. roč.	%	8. roč.	%	9. roč.	%	celkem	%
žádnou	23	25%	37	36%	31	30%	50	50%	141	35%
jednu až tři	62	67%	58	56%	68	65%	37	37%	225	56%
čtyři až pět	5	5%	6	6%	4	4%	7	7%	22	5%
více jak pět	3	3%	3	3%	2	2%	8	8%	16	4%

Více jak polovina odpovídajících (56%) přečte průměrně jednu až tři knihy (v jednom případě se objevila v závorce za otázkou specifikace – „*dvě knihy*“). Při pokusu o součet můžeme tedy říci, že žáci přečtou minimálně dvanáct knih ročně, což by mohl

být v dnešní počítačové době poměrně uspokojivý výsledek. Podle našeho výzkumu nejvíce čtenářů s touto odpovědí můžeme zařadit do osmého ročníku základní školy, zatímco nejméně do ročníku devátého.

Za neuspokojivou považujeme odpověď *a) žádnou* knihu za měsíc (celkem 141 odpovídajících). V tomto ohledu hraje možnou roli odpovědi právě krátké časové období, jež jsme zvolili. Někteří odpovídající mohou sahat po knize opravdu jenom výjimečně, a tak jim časové rozmezí jednoho měsíce neumožnil výběr počtu knih. Avšak připomínka mohla být uvedeno v otázce číslo jedenáct, že odpovídající nenalezli možnost pro svoji odpověď. Zde se mohlo objevit možné zkreslení našeho výzkumu.

Podíváme-li se v této otázce blíže na jednotlivé ročníky právě s odpovědí *a)*, zjistíme, že s narůstajícím věkem narůstá nezájem o knihu. Zde bychom se zase mohli odvolat na otázku číslo tři, tedy volnočasové aktivity, které přebírají vedoucí roli nad četbou.

V poměrně malém množství odpovědí (4%, tedy celkem 16 žáků) byl uveden počet více jak pět knih přečtených za jeden měsíc, tj. minimálně 60 knih ročně, což je obdivuhodné číslo u dnešních pubescentů. V jednom případě jsme se setkali s dotazníkem (viz příloha), kde dotazovanému téměř nepostačovalo veškeré volné místo v dotazníku k vypsání všech svých knih (otázka číslo devět). V otázce číslo jedenáct odpovídající uvedl, že velice rád čte, je to jeho velký koníček a kniha je mu přítelem.

Nemůžeme opomenout také rozdíl v počtu přečtených knih vázaných na pohlaví.

Tabulka č. 15

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
žádnou	101	47%	40	21%	141	35%
jednu až tři	103	48%	122	64%	225	56%
čtyři až pět	6	3%	16	8%	22	5%
více jak pět	5	2%	11	6%	16	4%

Tabulka číslo 15 ukazuje, že rozdíl mezi chlapci a dívkami je v některých případech značný, u jiných je to téměř vyrovnané. Příkladem pro téměř vyrovnanou odpověď může být nejčastěji uváděná odpověď *b) jednu až tři* (celkem 103 chlapců a 122 dívek) kdy rozdíl je 19 žáků. Avšak přesným opakem je odpověď *a) žádnou*. Skoro polovina chlapců (47 %) uvedla tuto zápornou odpověď, zatímco dívky ji uvedly pouze v jedné pětině případů (21 %).

Celkově tabulka vyjadřuje, že dívky čtou dle kvantity mnohem více než chlapci. Zůstává však otázkou, zda kvantita nezakrývá kvalitu. To by mohlo zůstat podněcující otázkou pro další zkoumání.

Přehled odpovědí jednoduše znázorňuje graf číslo 7 uvedený v příloze.

8. Kdy nejčastěji čteš?

a) o prázdninách

b) pravidelně v určitou denní hodinu (např. večer před spaním)

c) jen když musím (např. při přípravě na referát)

d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, . . .)

e) nečtu vůbec

Poslední otázka s možností výběru byla položena tak, aby nám zmapovala nejvhodnější čas podle dětí určený k četbě knih. Naši odpovídající nejčastěji volili variantu *a) o prázdninách*, celkem 128 dětí, z toho 76 dívek a 52 chlapců. Tady lze předpokládat, že když žáci nechodí do školy, mají možnost „volné“ četby, neomezuje je čas potřebný na učení. Mohou tedy číst tak dlouho, jak oni sami chtějí, kdy chtějí a především to, co chtějí a co je zajímavé. Může to být samozřejmě i „prázdninové hobby“.

Tabulka č. 16

	chlapci	v %	dívky	v %	celkem	v %
o prázdninách	52	24%	76	40%	128	32%
pravidelně v určitou denní hodinu	37	17%	43	23%	80	20%
jen když musím	74	35%	46	24%	120	30%
každou volnou chvíli	23	11%	48	25%	71	18%
nečtu vůbec	39	18%	6	3%	45	11%

V těsném blízkosti s počtem odpovědí byla odpověď *c) jen když musím*, 74 chlapců a 46 dívek (celkem 30 %). Jak už bylo zmíněno, poměrně důležitou roli zde hraje především škola a příprava na vyučování. V této možnosti nemusí být zahrnuta pouze povinná a doporučená četba, ale vztahují se sem i knihy, které je potřeba použít k referátu či písemné práci. Možná by bylo vhodné v této možnosti užití specifikace, zda náhodou není za knihu považována učebnice, kterou je pubescent „nucen“ číst, aby se např. naučil na ústní či písemné zkoušení.

Pravidelnou denní dobu volí k četbě pouze 18% dotazovaných. Zde je těžké spekulovat, proč si dnešní mládež nenachází nebo nechce nacházet čas na pravidelnou četbu knihy. Jak již bylo dříve řečeno, existuje spousta faktorů „ubírajících“ nám právě náš volný čas. U pubescentů to může být ještě markantnější, protože pro ně je komunikace na sociálních sítích či zábava na internetu ještě mnohem důležitější, než četba knih. A mnoho dospívajících nemá tak silnou vůli, aby byli schopni se od počítače nebo televize jednoduše odpoutat.

Kdežto každou volnou chvíli čte celkem 71 odpovídajících. Je zde opět markantní rozdíl mezi pohlavími. Nás dotazník ukazuje, že dívky (48 odpovědí) tuto odpověď volily dvakrát častěji než chlapci (23 odpovědí). V některých případech sami žáci uvedli za otázku specifikaci, kdy čtou - např. o přestávkách ve škole, při cestě dopravními prostředky, při čekání na někoho nebo něco, atd.

V porovnání s naší otázkou číslo dvě (Čteš rád/a?) se zde vyskytuje nečtenářů o 2% procenta více, tedy celých 10% (45 odpovídajících). Zde by bylo možné sledovat, že si žáci neuvědomovali, jak odpovídali na otázku dřívější, a proto se označili raději za nečtenáře. Nebo můžeme vzít v potaz také možnost chybějící nabídky odpovědí, avšak k těmto připomínkám měli žáci vyhrazenou otázku číslo jedenáct, kde mohli uvést připomínky nejen k dotazníku, ale i k hodinám literatury a českého jazyka.

Pokud nahlédneme na odpovědi do jednotlivých ročníků, získáme také poměrně zajímavé výsledky.

Tabulka č. 17

	6. roč.	%	7. roč.	%	8. roč.	%	9. roč.	%	celkem	%
o prázdninách	29	31%	37	36%	32	30%	30	30%	128	32%
pravidelně v určitou denní hodinu	17	18%	24	23%	20	19%	19	19%	80	20%
jen když musím	31	33%	25	24%	37	35%	27	27%	120	30%
každou volnou chvíli	22	24%	18	17%	13	12%	18	18%	71	18%
nečtu vůbec	6	6%	13	13%	8	8%	18	18%	45	11%

Tabulka číslo 17 vyjadřuje, že nejvíce četbu o prázdninách vyhledávají žáci sedmého ročníku, kdežto nejméně žáci ročníku devátého. V pravidelnou denní hodinu po knize sáhne nejvíce odpovídajících z ročníku sedmého. Odpověď *c) jen když musím* volilo nejvíce žáků osmých tříd. Vůbec nečte 18% žáků devátých ročníků, zatímco v šestých ročnících se s touto odpovědí setkáváme poměrně zřídka (6% odpovědí).

Každou volnou chvíli čte knihu nejvíce žáků šestých ročníků (24%). S postupujícím věkem upadá zájem pubescenta o knihu, ale v deváté třídě opět dochází k mírnému nárůstu, což lze označit za jistý paradox vzhledem k odpovědi *nečtu vůbec*. Avšak je to zase otázka spekulací, ke které by bylo zapotřebí získat mnohem více odpovědí, tedy větší vzorek odpovídajících.

Grafem číslo 8 v příloze jsou procentuálně vyjádřeny jednotlivé odpovědi žáků.

9. Uved' knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetl/a za asi posledního půl roku:

První doplňující otázka, kde žáci měli samostatně dopisovat odpověď, byla záměrně položena pouze tak, aby se týkala názvu knihy, nikoli autora. Zde byla volba na odpovídajících, aby posoudili důležitost, zda je nutné autora uvést. Ve většině případů se vyskytoval pouze název knih, v malé míře jsme potom mohli najít i jméno autora díla. Lze usoudit, že žáci druhého stupně základní školy považují jména autorů za nepodstatná.

Většina uvedených knih v této otázce kulminuje s názvy knih uvedených v otázce následující. Shoda panuje především u nižších ročníků druhého stupně základních škol (tedy především šestý a sedmý ročník). Ovlivnitelnost právě přečtenou četbou hraje ještě u pubescentů mezi jedenáctým až dvanáctým rokem poměrně velkou roli. To, co jim v nedávné době utkví v mysli a bylo zajímavé, tak je to pro ně aktuální a v dané chvíli oblíbené.

Rozmanitost knih u této otázky je opravdu veliká. Často můžeme spatřit, že dívky čtou nejen dívčí romány, ale že sáhnou i po sci-fi či detektivce. Přesně to samé, i když v mnohem menší míře můžeme sledovat u chlapců, kteří sáhnou po „dívčích“ knihách.

Poněvadž seznam knih byl velice rozsáhlý, rozhodli jsme se uvést pouze ty knihy, které se v odpovědi vyskytly minimálně pětkrát. Avšak co můžeme s jistotou konstatovat, je to, že v jedné knize se odpovídající shodují bez rozdílu věku a pohlaví -

a to je kniha Harry Potter od J. K. Rowlingové, kterou uvedlo celkem 22 odpovídajících.

Seznam knih u této otázky uvádíme podle pohlaví s počtem (kolikrát byla kniha přečtena, příp. je momentálně rozečtena) uvedeným v závorce.

chlapci: Harry Potter (17x)
Ztraceni v čase (7x)
Eragon (5x)
Robinson Crusoe (5x)

dívky: My děti ze stanice ZOO (14x)
Stmívání (13x)
Nový měsíc (10x)
Klub záhad (9x)
Rozbřesk (8x)
Upíří deníky (8x)
Zatmění (8x)
Petr a Lucie (6x)
Schody do nebeského pokoje (6x)
Stopy hrůzy (6x)
Harry Potter (5x)

V uvedeném seznamu, jak u dívek, tak i u chlapců zaznamenáváme stopy ze školní četby. I když je to v malém počtu, i to je v dnešní době jistým úspěchem, že čtenář dá na doporučení školy či vyučujícího. Avšak u obého pohlaví převažuje u této otázky četba volnočasová, často ta, která je fenoménem dnešní doby.

10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) – celý název i se jménem autora:

Odpovědi k této otázce jsme uváděli do seznamu knih tak, jak je napsali samotní dotazovaní žáci, tedy pokud byl uveden i autor, je uveden i zde, avšak chybějícího autora jsme nedopisovali a uvedli pouze jeho dílo, abychom nezkreslovali odpovědi dotazovaných pubescentů. Knihy jsou pro lepší orientaci uvedeny podle abecedy v seznamu podle jednotlivých ročníků a pohlaví. Uvedli jsme zde všechny knihy, které žáci napsali. Případná závorka s číslem za názvem knihy uvádí počet žáků, kteří mají danou knihu v oblíbě.

Jako v předchozí otázce, tak i zde, najdeme stopy po školní čítankové četbě, ale převažuje literatura mimoškolní a volnočasová.

6. ročník chlapci

Agáta a doktor Lupa, Babička – Němcová, Boříkovy lapálie (2x) – Steklač, Broučci, Deník malého poseroutky - Keyen, J., Dobrodružství Toma Sawyeryho, Dračí srdce (2x) - Brezina, T., Ferda Mravenec - Sekora, O., Fotbaloví divoši (2x), Harry Potter (2x) - Rowling, K., Honzíkova cesta, Kamarádi, Klabzubova jedenáctka, Klub záhad - Brezina, T., knihy o zvířatech, Kocour Mikeš - Lada, J., Letopisy Narnie, Letopisy Narnie - Kůň a jeho chlapec, Mikulášovy patálie, Pán prstenů - Návrat krále – Tolkien, Nekonečný příběh, NHL, O krtečkovi, Pán prstenů – Tolkien, Příběhy zblízka i zdáli, Robinson Crusoe (2x), Rumcajs, Školák Kája Mařík - Háj, F., Tajná sedma - Lesní hnízdo, To nejzajímavější ze světa strašidel, Věda a technika, Záhada zelené rukavice (2x) - Blytonová

6. ročník dívky

Aristokočky, Babička, Bella má dobrý nápad, Cesta na měsíc, Cukrová vata – Wilsonová, Deník odbarvené blondýny – Svárovská, Encyklopedie zvířat, Harry Potter, Jedna zrzka navíc, Klub záhad (3x) - Brezina, T., Kniha o andulkách, Kočičí holka - Brezina, T., Kočičí mumie, Kolik váží lidská hlava, Kytice - Erben, K., J., Láska na

prodej – Stíníl, Letopisy Narnie – Lewis, Madynka - Lindgrenová, A., Máj - Mácha, K. H., Mikeš - Lada, J., Mikulášovy patálie – Gosciny, Moje nejmilejší kočičí povídky - Heriott, J., Moře nestvůr - Jackson, P., Nejchytřejší poník na světě – Bachnerová, Nejkrásnější poník na světě – Bachnerová, Někde jinde – Zevinová, Než nám bude šestnáct, Nikki vrať se, Pár minut lásky, Pátračka a jezerní paní, Poník hrdnina (2x) – Bachnerová, Poslední jednorožci, Pošeptej po větru, Princezna Viktorie, Psí zpravodaj, Rajský ostrov, Rumcajs, Setkání s tajemnými tvory - Řeháčková, V., Sluneční bratrstvo, Srdce ze zmrzliny, Stopy hrůzy (2x), Šarlotina pavučinka, Tajemství proutěného košíku, Totální propadák - Müllerová, K., Twilight sága (2x) - Mayerová, S., Vanda, přísne tajné – Geislerová, Všechno bude fajn - Lanczová, L., Záhadný host

7. ročník chlapci

Harry Potter, ... a bude hůř - Pelc, J., Agáta a doktor Lupa, Americký hrdina – Withing, Basket flora - Pelc, J., Děti z Bullerbynu, Dobrodružství dobrého vojáka Švejka – Hašek, Dobrodružství v temných uličkách - Foglar, J., Emilovy další skopičiny - Lindgrenová, A., Harry Potter, Hobit aneb cesta tam a zpět, Hoši od bobří řeky - Foglar, J., Hraničářův učeň - Flanage, J., Hrdina Nik - Štorch, E., Chata v jezerní kotlině, Jezero prokletí, Ježek v kleci - Foglar, J., Kapsa ohnivého mloka, Klub tygrů - Brezina, T., Krkonošská pohádka, Krteček, Kytice, Lodě duchů (3x) - Brezina, T., Mládí v hajzlu - Bukowski, Ch., Mozart, člověk a genius, Letopisy Narnie, O letadélku Káněti – Říha, O Štramberku, Odplata, Ostrov příšer – Brejcha, Pod junáckou vlajkou, Robinson Crusoe (2x) – Defoe, Rychlé šípy - Foglar, J., Stínadla se bouří - Foglar, J., Svět aut a motorek, Tábor smůly - Foglar, J., Tajemství spálené chaty – Blytonová, Ztraceni v čase - Brezina, T.

7. ročník dívky

1000 důvodů proč se nezamilovat, Amiho vítězství a prohry, Babička – Němcová, Bílý Tesák - London, J., Letopisy z hlubin věků: Bratr vlk – Paverová, Černý šejtan, Harry Potter (2x) - Rowling, K., Hoši od bobří řeky, Hraničářův učeň - Flanage, J., Hříšná touha - Lanczová, L., Já Baryk – Nepil, Jáma a kyvadlo – Poe, Kletba lovce

duchů, Knížka Ferdy Mravence - Sekora, O., Křemílek a Vochomůrka – Čtvrtek, Muž, který naslouchá koním, Nový život, Panna nebo blíženeček, Penderwickovi, Příběh Ivce Elsy - Adamsonová, J., Rozbřesk - Meyerová, S., Říkali mi Leni – Bezděková, Sága od Meyerové, Srdce s koňmi, Stmívání (3x) - Meyerová, S., Stopy hrůzy (2x), Twiligt sága - Meyerová, S., Učeň lovce duchů (2x) – Delaney, Zadáno pro blížence - Lanczová, L., Záhada hlavolamu - Foglar, J., Znamení blížence, Ztraceni v divočině

8. ročník chlapci

Dračí srdce - Brezina, T., Asterix a Obelix, Boříkovy lapálie – Steklač, Cestou zrady - Clancy, T., Dračí srdce, Eragon - Paolini, Ch., Fotbaloví divoši (2x), Harry Potter (7x), Chladné, palné i střelné zbraně – Wagner, Jak sestavit zbroj a kostým – Wagner, Když se zvěrolékař děsí - Herriott, J., Klub záhad - Tajemný chrám - Brezina, T., Kocourkov – Sekora, Lance Armstrong - Cesta k vítězství, Lovci mamutů – Štorch, Makový mužiček – Nepil, Modrá rokle, My děti ze stanice ZOO, Nejúžasnější katastrofy, Nekonečný příběh, Otázky leninismu, Pán prstenů – Tolkien, Pitsburská mafie - Trejbal, P., Robinson Crusoe, Rytíři Evropy, Schody do nebeského pokoje (2x), South park, Splinter all - Clancy, T., Staré pověsti české (2x), Staré řecké báje a pověsti, Stmívání, Válka krys, Výbuch, Záhada hlavolamu – Foglar, Žáci Kopyto a Mňouk na stopě

8. ročník dívky

1000 důvodů proč se nezamilovat – Ulrichová, Borůvkové léto s Terezou (2x) – Braunová, Bratr vlk, Dášenska – Čapek, Dcera Slunce a Luny, Děti z Bullerbynu - Lindgrenová, A., Diablo - Gabi Adam, Důst dobrý mejdlo, Důst dobrý vopruz, Flippin tajný deník – Ulrichová, Harry Potter, Holky na vodítku (2x) - Březinová, I., Hoši od Bobří řeky, Hříšná touha - Lanczová, L., Jehla - Žilak, K., Jmenuji se Ester, Kdo se líbá naposled – Ulrichová, Kleptoman - Žilak, K., Klub záhad (6x) - Brezina, T., Kopyto a Mňouk – Švandrlík, Letopisy Narnie, Madyňka - Lindgrenová, A., My děti ze stanice ZOO (5x), Navždy – Woodwiss, Nebud' přece blond, O psí duši, Paní Láry Fáry - MacDonaldová, B., Paní Láryfáry, Povídky o paní Láryfáry, Princové nemýjí záchody

(2x) – Braunová, Přitažlivá drzost, Pusinka - Žilak, K., Rozbřesk – Meyerová, Slepíčí minipolévka, Stmívání (2x) – Meyerová, Tajemství proutěného košíku, Vlk a holubice, Takoví jsme byli - Vzpomínky na Dianu - Burrell, Záhada starého mlýna - Brezina, T.

9. ročník chlapci

Bylo nás pět, Četnické humoresky, Děti z Bullerbynu, Eldest, Harry Potter (5x), Holky na vodítku, Honzíkova cesta, Hoši od bobří řeky – Foglar, Kmotr, Kruh nenávisti, Kvak a Žbluňk, Mauglí, Mládí v hajzlu, Letopsiy Narnie, Nekonečný příběh - Percy Jackson, Pes baskervillský – Doyle, Robin Hood, Robinson Crusoe, Rudý drak, Správná pětka, Tajemná sedma, To, Válka prastarých, Vysoký cíl

9. ročník dívky

Borůvkové léto - Řeháčková, V., Brisinger – Paolini, Čajová růže (2x) – Donnelly, Děti z Bullerbynu - Lindgrenová, A., Diablo, knihy z Ponny klubu, Dívky v sedlech, Divoký anděl – Tolmann, Drákulův švagr – Švandrlík, Eldest – Paolini, Eragon – Paolini, Harry Potter, Holky jsou ze Saturnu, kluci z Jupitera, Holky na hlídání, Husí kůže, Je jich více (2x), Jsem superstar - Brezina, T., Júlie a bílý poník – Gohlová, Júlie a kůň snů – Gohlová, Júlie a španělský hřebec – Gohlová, Júlie na prázdninách – Gohlová, Kapky rosy - Lanczová, L., Kůň na balkoně, Kůň, který si mě vybral (2x), Markus a Diana, Modrá rokle - Foglar, J., My děti ze stanice ZOO - Christiana F., Na kraji propasti - Lanczová, L., Neopouštěj mě – Stíníl. Nový měsíc (2x) - Meyerová, S., Obraz Dorian Graye (2x) - Wilde, O., Pejsek a kočička - Čapek, J., Potíživka (2x) - Lanczová, L., Pralinka, Prázdniny v Londýně, Pusinky, Rozbřesk (3x) - Meyerová, S., S láskou Tessa, Ségry na prázdninách, Schody do nebeského pokoje (3x) - Müller, L., Stmívání (5x) - Meyerová, S., Tracyho tygr - Saworian, W., Twilight sága (2x) - Meyerová, S., Týna a ponny, Upíří deníky (2x) - Smith, J., Zatmění (2x) - Meyerová, S., knihy od Braunové, P.

Oblíbených knih bylo uvedeno celkem velké a rozmanité množství (viz seznam knih výše), ale pro přehlednost zde uvádíme nejoblíbenější a zároveň nejčtenější knihy, jež byly uvedeny našimi odpovídajícími minimálně pětkrát. K nejoblíbenější knize (chlapci a dívky dohromady) s dvaceti hlasy z celkového počtu 403 respondentů patří Harry Potter od J. K. Rowlingové (koresponduje s předchozí otázkou, kde byla tato kniha uváděna nejčastěji jako přečtená či rozečtená za posledního půl roku). I když má Harry Potter více dílů, bereme jej jako celek, protože někteří žáci přesně uváděli název jedné konkrétní části, jiní brali název obecně a ságu knih jako celek.

Pro představu, jaké knihy patří k nejoblíbenějším uvádíme knihy zvláště u chlapců a zvláště u dívek, níže máme soupis:

Dívky: Stmívání – 10x
                 Klub záhad – 9x
                 Twilight sága – 6x
                 My děti ze stanice ZOO – 6x
                 Rozbřesk – 5x
                 Harry Potter – 5x
                 Stopy hrůzy – 4x

Chlapci: Harry Potter – 15x
                 Robinson Crusoe – 6x
                 Fotbaloví divoši – 4x

Celkem: Harry Potter – 20x

11. Máš z četby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, . . .)

Poslední otevřená otázka našeho dotazníku měla zavést dotazované k tomu, aby se zamysleli nad tím, zda chtějí nebo mají potřebu se vyjádřit k otázce literatury a četby. Otázka byla záměrně uvedena až na konci, protože během vyplňování mohlo dojít např. k nějakým nejasnostem či nesrovnalostem nebo se mohli pubescenti rozpomenout na zajímavý postřeh z knih, o který by se rádi podělili.

Očekávali jsme, že otázka zůstane v mnohých případech nevyužita, avšak opak byl pravdou. Často jsme nacházeli např. stručný obsah poslední přečtené knihy a k tomu důvod, proč se to dotyčnému (dotyčné) líbilo, dále názor na vyučovací hodiny literární výchovy (bohužel v mnoha případech to byly negativní připomínky), v několika málo případech se vyskytly vzkazy pro autorku typu: „*Ať se vám daří.*“, „*Ať vám dobře dopadne diplomová práce.*“, a jiné.

Pro představu, jak odpovídali žáci s různými známkami z českého jazyka a literatury, uvádíme průřez napříč klasifikační stupnicí. V mnohých případech se setkáváme s názory, i u zkušených pedagogů, že podle známky se dítě staví k četbě. Výborně prospívající žák čte nadměrně, průměrný občas a propadající nikdy. Naš výzkum toto mylné přesvědčení vyvrátil. Našli jsme případy, kdy žák s jedničkami čte minimálně, nebo tehdy, když musí, zatímco dobře prospívající žák čte mnohem více a s větší chutí.

Zde citujeme nejzajímavější odpovědi z dotazníků, jež jsme seřadili podle klasifikační stupnice:

„Můj názor je takový, že děti v posledním desetiletí přestávají číst nebo chtějí pořádkem menší knihy do 150 stran. Ale já si myslím, že opravdu dobrý příběh se dá zachytit na 350 stranách a více. A ve škole by se měla daleko více praktikovat povinná četba.“

žák 7. ročníku ZŠ Havlíčkova Moravské Budějovice (13 let, známka 1)

„Dnešní mládež moc nečte, protože jsou radši na počítači nebo se dívají na televizi. Nebo třeba jdou radši ven, než aby četli. Od nás děti například chodí celé dny ven, a potom si třeba čtou.“

žákyně 8. ročníku ZŠ T. G. M. Moravské Budějovice (14 let, známka 2)

„Čtení povinných knih ve škole mě nebaví. Nejradyji čtu kdy chci, a co mě baví. Knižní četbou si rozšiřuji své názory, svůj obzor. Čtu neobvyklé politické a filozofické knihy.“

žák 8. ročníku ZŠ T. G. Masaryka Moravské Budějovice (14 let, známka 3)

„Myslím si, že čtení knihy není nuda, jak většina lidí tvrdí. Spíše naopak, máme pak více rozšířené myšlení, poznáváme nové věci a hlavně se více věcí dozvídáme. Myslím si, že kniha nás bude doprovázet celý život.“

žákyně 7. ročníku ZŠ v Jemnici (14 let, známka 4)

„No čtu ráda. Na čtení mě baví to, že z toho pak čerpám inspiraci na básně a příběhy.“

žákyně 7. ročníku ZŠ v Jemnici (14 let, známka 5)

Závěr

V naší diplomové práci jsme se snažili nastínit stav současného pubescentního čtenáře s jeho případnými problémy. Ke komplexnímu a objektivnějšímu postihnutí pubescentního čtenářství by byl zapotřebí dlouhodobější výzkum s vyšším počtem respondentů. I přesto věříme, že náš výzkum bude přínosem především pro učitele českého jazyka a literatury na druhém stupni základní školy, ale i pro laickou veřejnost, kterou zajímá problematika čtenářství pro děti a mládež.

Prvotním záměrem této práce bylo vysledovat čas a důvod, proč pubescenti vyhledávají knihu. Potvrdilo se naše očekávání – k jednomu z nejčastějších důvodů patří četba do školy a plnění povinnosti se školou spjaté. Proto sem můžeme zahrnout i doporučenou literaturu, tedy literaturu „pro školu“, která se často může dostat do sporu s literaturou oddechovou a výběrovou. Zároveň ke stejně častým odpovědím patří volný čas a zábava, jež dle výsledků koresponduje s dobou, kdy žáci nejčastěji vyhledávají knihu. Tu čtou pubescenti většinou o prázdninách, když mají volno od školních povinností a doporučené literatury. Zatímco v mnohem menší míře si čas na četbu žáci nachází v pravidelnou denní hodinu nebo v každé volné chvíli.

Druhým dílčím cílem bylo zjistit, jaký postoj zastává pubescent ke knize. Nyní lze konstatovat, že kladný postoj ke knize má téměř jedna polovina všech dotazovaných. Je ovšem nutné dodat, že větší podíl na tomto výsledku participují dívky, jež častěji knihy získávají v knihovně. Současně z kvantitativního hlediska za jeden měsíc přečtou více knih než chlapci.

Dále jsme věnovali pozornost volnému času. Většina námi dotazovaných pubescentů upřednostňuje před četbou jiné volnočasové aktivity. Chlapci dávají přednost počítači, kdežto dívky tráví raději volný čas s přáteli. Pubescenti bez rozdílů pohlaví před čtením upřednostňují sport, sledování televize a DVD přehrávače nebo setkávání s přáteli. Přesto, že se postavení knihy v životě dospívajícího od minulých šetření příliš nezměnilo, prudce se zvyšuje obliba počítače, počítačových her a sociálních sítí.

Pubescenti patří k mladým lidem, kteří se v jistých situacích nechají lehce zmanipulovat, především v té chvíli, když na ně působí někdo blízký. Kniha doporučená přítelem má v tomto období větší cenu než kniha doporučená rodičem nebo učitelem. Náš výzkum tuto hypotézu potvrdil. Naopak jsme se dostali do rozporu s jinými výzkumy, protože školou doporučená literatura se neumístila podle očekávání s minimálním počtem odpovědí, ale s poměrně vysokým číslem.

Přátelé dle našich výsledků si knihy často doporučují, diskutují o nich, informují se o novinkách, ale knihy si půjčují minimálně. Může to být způsobeno nejrozličnějšími okolními faktory, např. sociálním prostředím, charakterovými vlastnostmi pubescentů nebo finančními možnostmi. Nejčastějším způsobem získávání knih je půjčování v knihovně nebo jako dárek k různým příležitostem. Koupě knih mezi dospívajícími není moc populární, a tím se nám zde může odrazit částečně ekonomické zázemí rodiny.

Nejoblíbenější četbou mládeže jsou stále příběhy o Harry Potterovi, ke kterému stále více přibývá další fantasy literatura. Z pohledu školní doporučené četby konstatujeme, že žáci si stále častěji vybírají knihy sami nebo na doporučení přátel na úkor školy a rodičů.

I přes stále sílící vliv médií, počítačů, televize a internetu, konkurující literatuře, můžeme říci, že kniha si i nadále uchovává jistou hodnotu u dospívajících dětí a mládeže. Díky silným literárním kořenům naší literatury a možnosti zažít s knihou častá dobrodružství, lze konstatovat, že kniha z života mládeže ještě nevytizela. Počítač, televize ani jiná média nemohou nahradit rozvoj fantazie a obrazotvornosti, a snad i proto se v dotazníku téměř většinově objevila odpověď, že i dnešní moderní pubescent preferuje klasickou tištěnou knihu.

Použitá literatura

- ČÁP, J. *Psychologie pro učitele*. Praha : SPN, 1980.
- GEIST, B. *Psychologický slovník*. Praha : VODNÁŘ, 2000.
- HOFFMANN, B. Literatura a škola na prahu třetího tisíciletí. In *Český jazyk a literatura*, 1999 – 2000, číslo 7-8.
- CHALOUPKA, O. Čtenář literatury pro děti. In *O literatuře pro děti*. Praha : Československý spisovatel, 1989.
- CHALOUPKA, O. *Literární výchova ve škole a dětská četba*. Praha : Albatros, 1978.
- CHALOUPKA, O. *Rozvoj dětského čtenářství*. Praha 1982; *O literatuře pro děti*. Praha 1989.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publish, 2002.
- LEDERBUCHOVÁ, L. *Dítě a kniha. O čtenářství jedenáctiletých*. Plzeň 2004.
- LEDERBUCHOVÁ, L. *O pubescentním čtenářství I*. In *Český jazyk a literatura 1-2*, 1996 - 1997.
- MICHNA, A. *Aktuální profil dětského čtenáře staršího školního věku* (diplomová práce). České Budějovice : Pedagogická fakulta JU, 2006.
- PROCHÁZKOVÁ, H. *Současné pubescentní čtenářství a literární výchova* (diplomová práce). České Budějovice : Pedagogická fakulta JU, 2003.
- Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR *Čtenářství, jeho význam a podpora. Výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo*. Praha : Aktuality SKIP, 2008.
- ŠANDEROVÁ, J. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha : Slon, 2005.
- ŠVIHÁLEK, M. *Současné trendy ve vývoji čtenářství žáků staršího školního věku* (diplomová práce). České Budějovice : Pedagogická fakulta JU, 2005.
- TOMAN, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno : CERM, 1999.

TOMAN, J. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno 1999; *Profil současného pubescentního čtenáře a literárněvýchovný proces*. In: *Od teorie jazyka k praxi komunikace*. České Budějovice 2006.

TOMAN, J. *Současná česká literatura pro děti a mládež*. Brno : CERM, 2000.

TOMAN, J. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1992.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha : Karolinum, 2005.

Internetové zdroje:

Česká biblická databáze knih. Dostupné z <http://www.cbdb.cz/>

CHALOUPKA, O. Rozhodující podněty dětského čtenářství. In *Čtenář, měsíčník pro knihovny*, 2009, ročník 61. Dostupné z <http://ctenar.svkk1.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/tema-rozhodujici-podnety-detskeho-ctenarstvi-59-417.htm>, citováno 22. 2. 2011.

MATĚJÍČEK, Z. *Význam čtení v jednotlivých etapách vývoje dítěte.* Dostupné z <http://www.knir.cz/index.php?kam=ztisku&id=414>, citováno 19. 3. 2011.

TRÁVNÍČEK, J. Reprezentativní průzkum čtenářů a čtení v České republice, In *Čtenář, měsíčník pro knihovny*, 2008, ročník 60. Dostupné z <http://ctenar.svkk1.cz/clanky/rocnik-2008/01-2008/reprezentativni-pruzkum-ctenaru-a-cteni-v-ceske-republice-31-36.htm>, citováno 19. 3. 2011.

<http://www.ikaros.cz/seminar-ctenarstvi-jeho-vyznam-a-podpora>, citováno 22. 2. 2011.

<http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/obdobi-dospivani-pubescence.htm>, citováno 10. 11. 2010.

Přílohy

Instrukce pro vyučující pro zadání dotazníku.....	75
Dotazník.....	76
Grafické zpracování výsledků dotazníku.....	80
Vzorek vyplněných dotazníků.....	84

INSTRUKCE PRO VYUČUJÍCÍ K VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU

Dobrý den,

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda by žáci druhého stupně Vaší základní školy mohli vyplnit přiložený dotazník. Vždy by se jednalo pouze o JEDNU TŘÍDU V ROČNÍKU.

Dotazník by neměl žákům zabrat více jak 20 minut práce. Informace, jak postupovat při jeho vyplňování, jsou uvedeny na každém dotazníku.

O návrat vyplněných dotazníků prosím do konce školního roku, tj. do konce června 2010.

Až budou dotazníky vyplněny, kontaktujte mě prosím e-mailem nebo telefonicky.

Předem děkuji za Vaši spolupráci a ochotu při vyplňování dotazníků.

S pozdravem Kamila Pavlišová

tel.:

e-mail:

Dobrý den, ahoj,

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda byste mi pomohli tím, že vyplníte uvedený dotazník, který je samozřejmě anonymní. Bude mě pouze zajímat věk, třída, škola, poslední známka na vysvědčení z českého jazyka a literatury a pohlaví, tzn., že se o vás nic konkrétního nedozvím. Díky tomuto dotazníku bych ráda zjistila, jak je to se čtením dnešní mládeže. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování DP.

POKYNY K VYPLNĚNÍ: Odpověď zakroužkujte – **O**. V případě, že zakroužkujete odpověď špatnou, přeškrtněte ji **X**, a zakroužkujte odpověď správnou – **O**.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu – napište číslo otázky a k tomu své doplnění nebo vyjádření.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum: .....

Pohlaví: .....

Věk: .....

Třída: .....

Škola: .....

Poslední známka na vysvědčení z českého jazyka: .....

DOTAZNÍK

1. Co tě vede ke čtení?

a) získání nových informací

Jakých? _____

b) zábava

c) volný čas

d) školní povinnost

Co konkrétně? _____

e) venku přší

f) je obsazený počítač

g) hledám vzory chování a jednání

h) nuda

i) něco jiného, uveď: _____

2. Čteš rád/a?

a) ano, čtení mě baví

c) ne, čtu jen tehdy, když musím

b) ano, ale jen někdy

d) ne, nečtu

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očísľuj: (1 – nejoblíbenější)

a) sport

Jaký? _____

b) rybaření

k) výtvarná činnost

c) počítač, počítačové hry

l) ruční práce

d) příroda, zvířata

m) setkávání se s kamarády

e) chovatelství

n) sběratelství

f) četba

o) tanec

1) knihy

2) časopisy – jaké? _____

g) televize

p) kultura

h) hra na hudební nástroj

1) kino

2) koncert

3) divadlo

i) rozhlas – poslech

1) hudby – jaké? _____

2) pravidelných pořadů, jakých? _____

3) jen jako kulisa

j) jiné, uveď: _____

4. *Jakým typům knih dáváš přednost?*

a) klasická, tištěná kniha

c) audiokniha

b) v elektronické podobě

d) jiná, uveď: _____

5. *Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodneš přečíst?*

a) od kamarádů

e) v knihovně

b) na internetu

f) od rodičů nebo sourozenců

Kde? _____

c) ve škole

1) u učitele či

2) školní knihovna

d) jinak, uveď: _____

6. *Jakým způsobem získáváš knihy?*

a) kupuji si je

d) dostávám je např. jako dárek

b) chodím si je půjčovat do knihovny

e) jinak, uveď: _____

c) půjčujeme si je s přáteli

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

- a) žádnou
- b) jednu až tři
- c) čtyři až pět
- d) více jak pět

8. Kdy nejčastěji čteš?

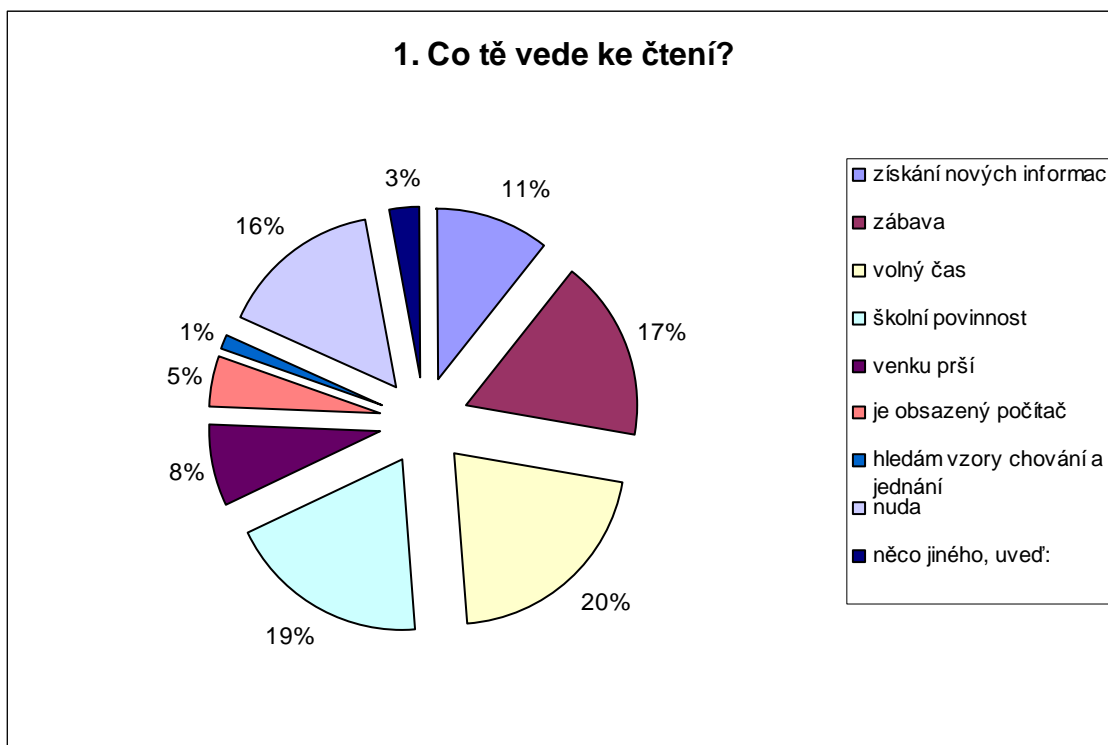
- a) o prázdninách
- b) pravidelně v určité denní hodině (např. večer před spaním)
- c) jen když musím (např. při přípravě na referát)
- d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, . . .)
- e) nečtu vůbec

9. Uveď knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetl/a za asi posledního půl roku:

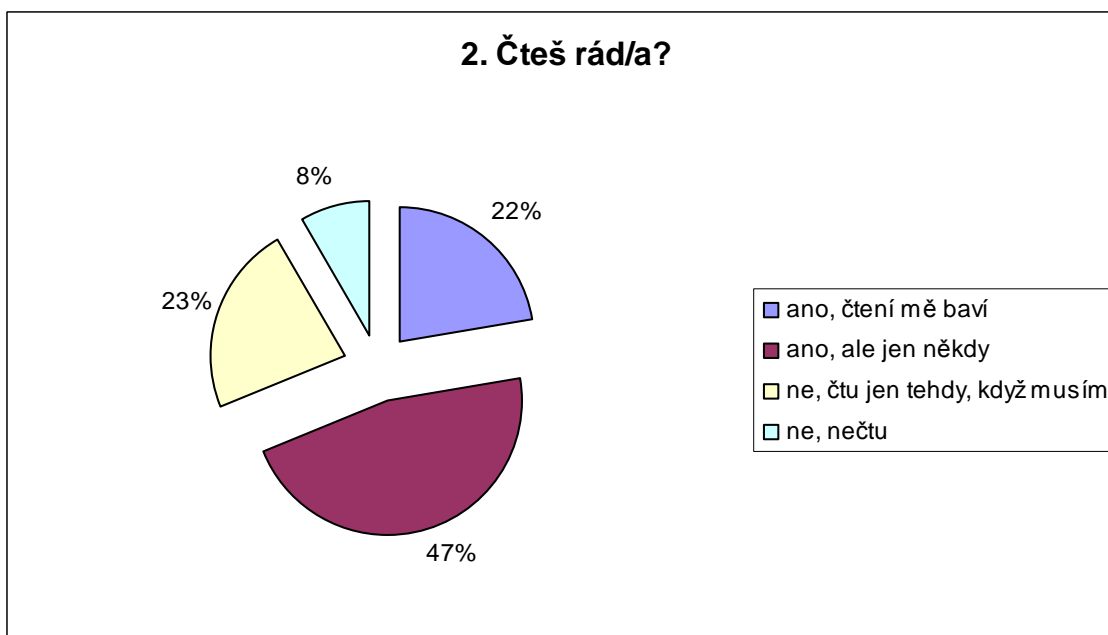
10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) – celý název i se jménem autora:

11. Máš z četby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, . . .)

Graf č. 1

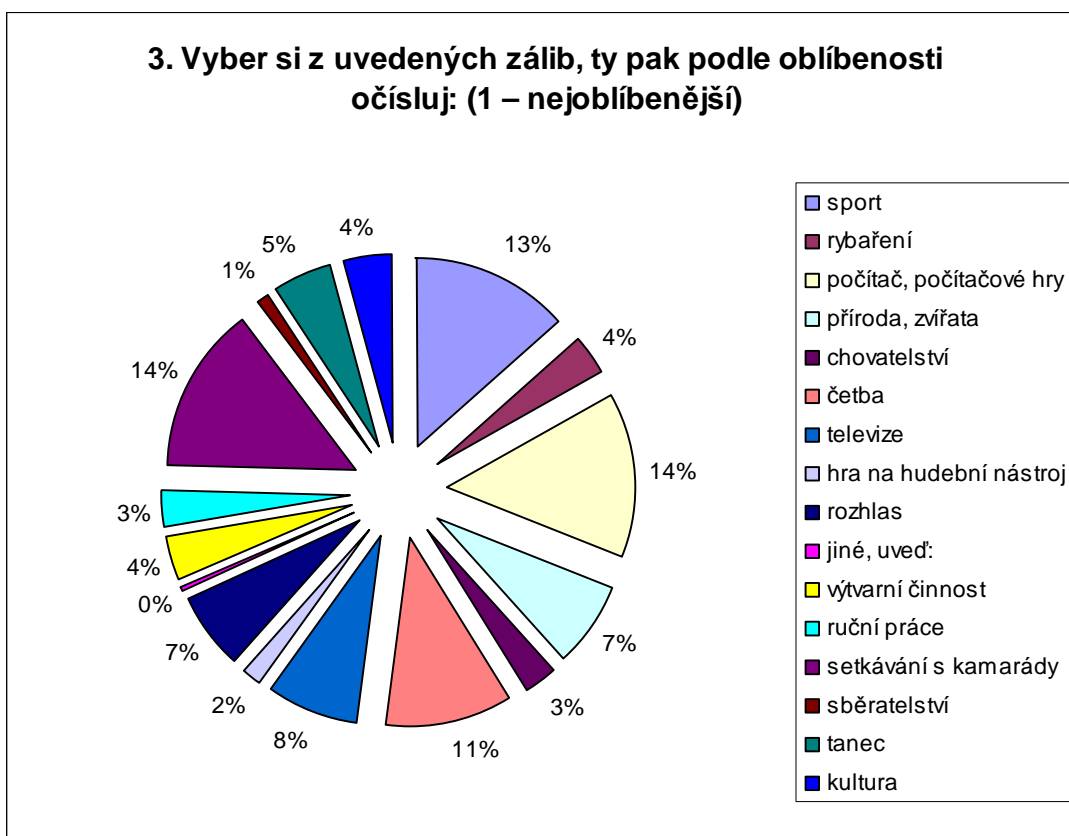

Graf č. 2

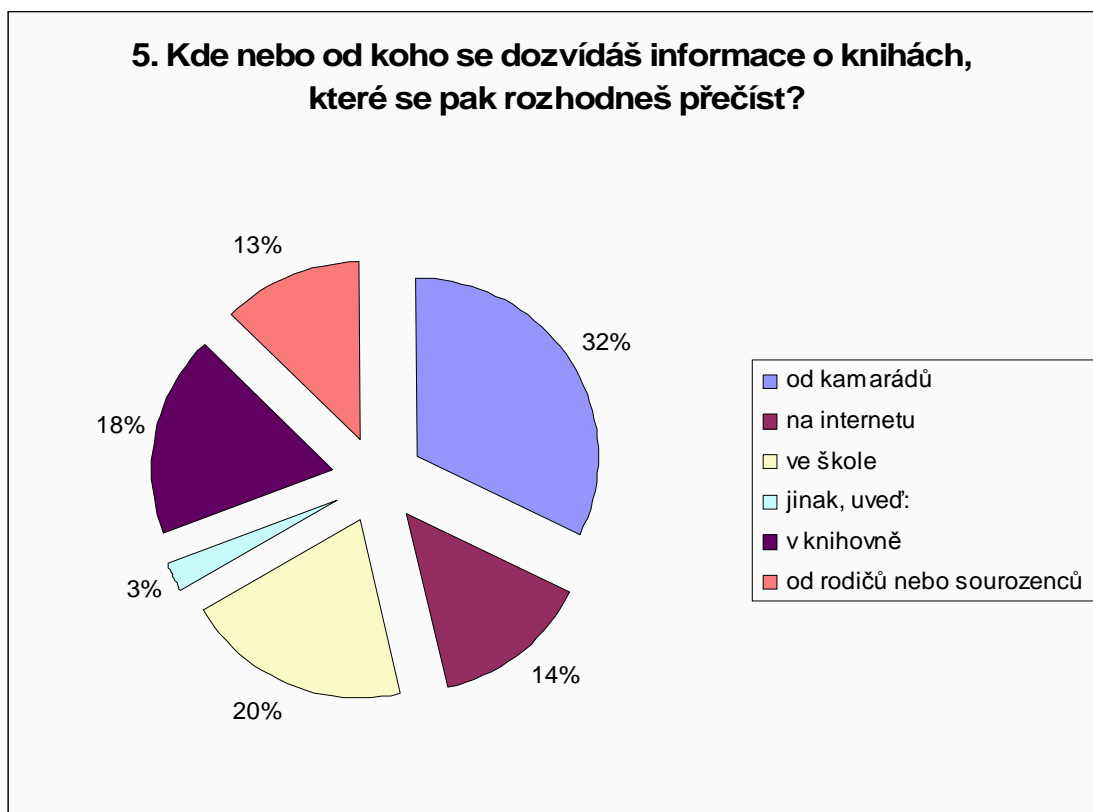
Graf č. 3

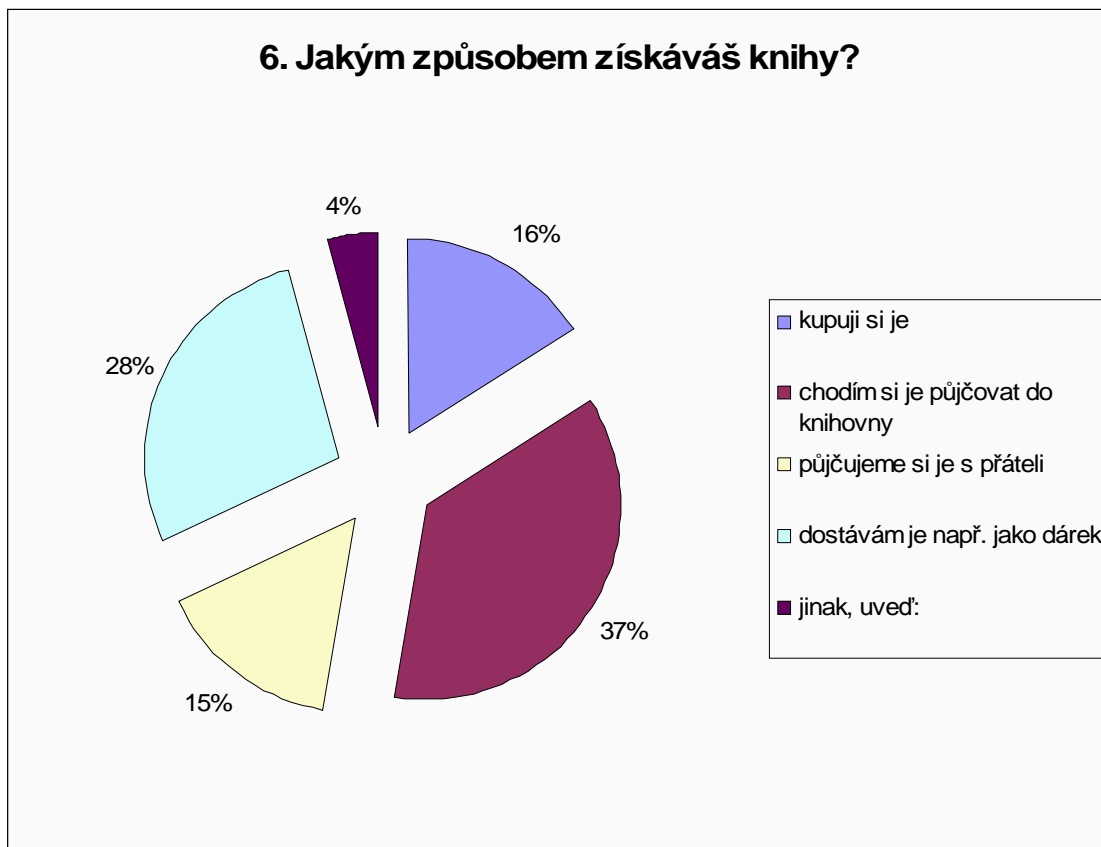
Graf č. 4

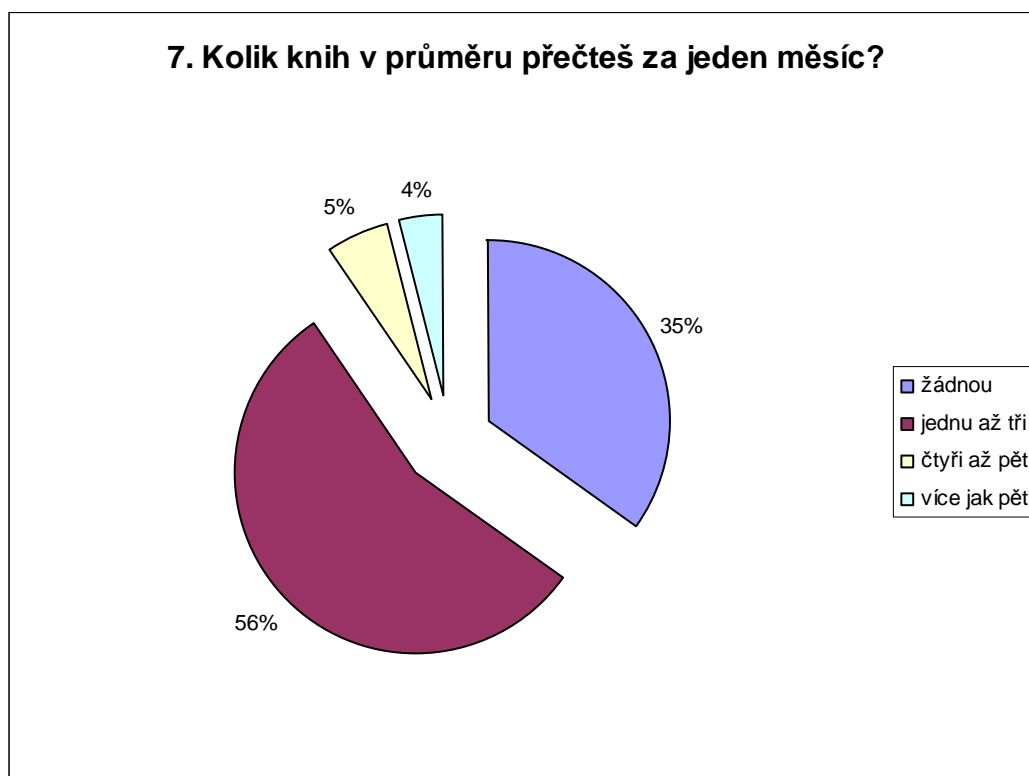
Graf č. 5

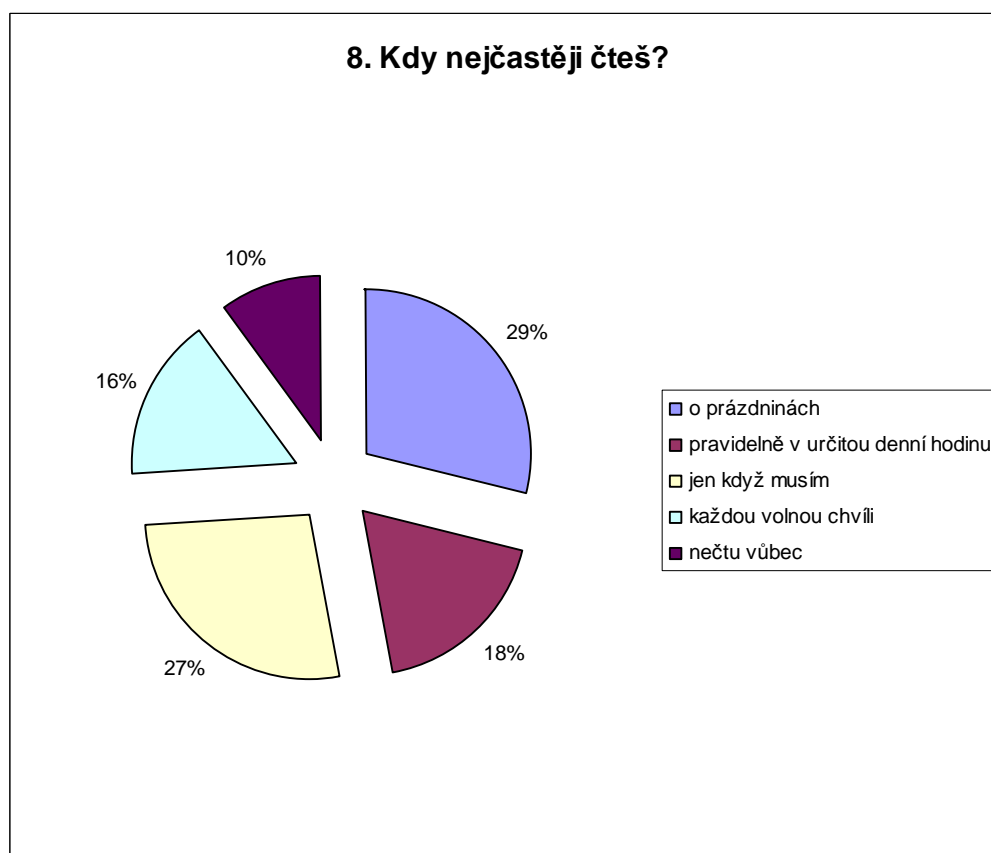
Graf č. 6

Graf č. 7

Graf č. 8

10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) – celý název i se jménem autora:

Deníky odbarvené Blondýny - Borima

Grainovská

11. Máš z čelby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, ...)

Čtení mě knihy se lívada - většinou.
Čtení je pro každý & dobře, ovšem
autor by se měl umět vřít do role
hlasní a ostalních postav. Literatura
ve škole mě nebaví tolik jako mi je
ostatní vyber. Uže většinou, když čtu,
nebaví mě, když číst musím, a hlas-
ně to, co číst nechci. Preferuji převážně
nahraní spisovatele.

Dobrý den, ahoj,

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda byste mi pomohli tím, že vyplníte uvedený dotazník, který je samozřejmě anonymní. Bude mě pouze zajímat věk, třída, škola, poslední známka na vysvědčení z českého jazyka a literatury a pohlaví, tzn., že se o vás nic konkrétního nedozvím. Díky tomuto dotazníku bych ráda zjistila, jak je to se čtením dnešní mládeže. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování DP.

POKYNY K VYPLNĚNÍ: Odpověď zakroužkujte – O. V případě, že zakroužkujete odpověď špatnou, přeškrtněte ji X, a zakroužkujte odpověď správnou – O.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu – napište číslo otázky a k tomu své doplnění nebo vyjádření.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum: 14. 6. 2010

Pohlaví: žena

Věk: 18

Škola: Bř. Gym. Marnovské, Budějovice

Třída: 11. C

Poslední známka na vysvědčení z českého jazyka: 1

DOTAZNÍK

1. Co tě vede ke čtení?

a) získání nových informací

Jakých?

b) zábava

c) volný čas

d) školní povinnost

Co konkrétně?

e) venku při

f) je obsazený počítač

g) hledám vzory chování a jednání

h) nuda

i) něco jiného, uveď:

2. Čteš rád/a?

a) ano, čtení mě baví

b) ano, ale jen někdy

c) ne, čtu jen tehdy, když musím

d) ne, nečtu

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očíslov: (1 – nejoblíbenější)

a) sport

Jaký? *Golf, lyžování, běhání, fotbal*

b) rybaření

c) počítač, počítačové hry

d) příroda, zvířata

e) chovatelství

f) četba

1) knihy

2) časopisy – jaké?

g) televize

h) hra na hudební nástroj

p) kultura

1) kino

2) koncert

3) divadlo

i) rozhlas – poslech

1) hudby – jaké? *moderní*

2) pravidelných pořadů, jakých?

3) jen jako kulisa

j) jiné, uveď:

4. Jakým typům knih dáváš přednost?

a) klasická, tištěná kniha

b) v elektronické podobě

c) audiokniha

d) jiná, uveď:

5. Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodneš přečíst?

a) od kamarádů

b) na internetu

e) v knihovně

f) od rodičů nebo sourozenců

c) ve škole

1) u učitele či

2) školní knihovna

d) jinak, uveď:

6. Jakým způsobem získáváš knihy?

a) kupuji si je

b) chodím si je půjčovat do knihovny

c) půjčujeme si je s přáteli

d) dostávám je např. jako dárek

e) jinak, uveď:

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

a) žádnou

b) jednu až tři

c) čtyři až pět

d) více jak pět

8. Kdy nejčastěji čteš?

a) o prázdninách

b) pravidelně v určité denní hodině (např. večer před spaním)

c) jen když musím (např. při přípravě na referát)

d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, ...)

e) nečtu vůbec

9. Uveď knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetl/a za asi posledního půl roku:

*Knih odbravení Bondyng, Soček hladě proti
sestře, moshovčena, Brong a ja, seckani
rybiček, ...*

10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) – celý název i se jménem autora:

Harry Potter - Rowlingová

11. Máš z četby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, ...)

~~11.~~ Můj názor na knihy je, že by se člověk měl osvojit 2-3 knihy na rok předtím, aby si dobře přečetl slova napsána.

Dobrý den, ahoj,

Dobrý den, ahoj,

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda byste mi pomohli tím, že vyplníte uvedený dotazník, který je samozřejmě anonymní. Bude mě pouze zajímat věk, třída, škola, poslední známka na vysvědčení z českého jazyka a literatury a pohlaví, tzn., že se o vás nic konkrétního nedozvím. Díky tomuto dotazníku bych ráda zjistila, jak je to se čtením dnešní mládeže. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování DP.

POKYNY K VYPLNĚNÍ: Odpověď zakroužkujte – O. V případě, že zakroužkujete odpověď špatnou, přeškrtněte ji X, a zakroužkujte odpověď správnou – O.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu – napište číslo otázky a k tomu své doplnění nebo vyjádření.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum: 16.6. ....

Pohlaví: Muž

Věk: 14

Škola: ZŠ BARTUŠIKOVA

Třída: 8.S.

Poslední známka na vysvědčení z českého jazyka: 3

DOTAZNÍK

1. Co tě vede ke čtení?

- a) získání nových informací
Jakých? _____

b) zábava

c) volný čas

d) školní povinnost

Co konkrétně? Nečtenářský deník, nebo nečtenářské DÚ

u referátů.

e) venku přší

f) je obsazený počítač

g) hledám vzory chování a jednání

h) nuda

i) něco jiného, uveď: _____

2. Čteš rád/a?

a) ano, čtení mě baví

b) ano, ale jen někdy

c) ne, čtu jen tehdy, když musím

d) ne, nečtu

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očísľuj: (1 – nejoblíbenější)

1 - a) sport

Jaký? Fóbal

b) rybaření

c) počítač, počítačové hry

d) příroda, zvířata

e) chovatelství

f) četba

1) knihy

2) časopisy – jaké? _____

1 - g) televize

h) hra na hudební nástroj

p) kultura

1) kino

2) koncert

3) divadlo

i) rozhlas – poslech

1) hudby – jaké? _____

2) pravidelných pořadů, jakých? _____

3) jen jako kulisa

j) jiné, uveď: _____

4. Jakým typům knih dáváš přednost?

a) klasická, tištěná kniha

b) v elektronické podobě

c) audiokniha

d) jiná, uveď: _____

5. Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodneš přečíst?

a) od kamarádů

b) na internetu

Kde? _____

e) v knihovně

f) od rodičů nebo sourozenců

c) ve škole

1) u učitele či

2) školní knihovna

d) jinak, uveď: _____

6. Jakým způsobem získáváš knihy?

a) kupuji si je

b) chodím si je půjčovat do knihovny

c) půjčujeme si je s přáteli

d) dostávám je např. jako dárek

e) jinak, uveď: _____

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

a) žádnou

b) jednu až tři

c) čtyři až pět

d) více jak pět

8. Kdy nejčastěji čteš?

a) o prázdninách

b) pravidelně v určité denní hodině (např. večer před spaním)

c) jen když musím (např. při přípravě na referát)

d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, ...)

e) nečtu vůbec

9. Uveď knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetl/a za asi posledního půl roku: _____

10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) - celý název i se jménem autora:

My děti ze stepů ZOO

~~Aulica~~ Paula ko evidenciar F.

11. Máš z četby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, ...)

Čtenářské skupiny co mě baví. Přijímám spolupráci.
Vědění literatury ve škole je podle mě
důležitá. Někdy samostatný romány, bibliotéky
knihy.

Dobrý den, aboj,

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda byste mi pomohli tím, že vyplníte uvedený dotazník, který je samozřejmě anonymní. Bude mě pouze zajímat věk, třída, škola, poslední známka na vysvědčení z českého jazyka a literatury a pohlaví, tzn., že se o vás nic konkrétního nedozvím. Díky tomuto dotazníku bych ráda zjistila, jak je to se čtením dnešní mládeže. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování DP.

POKyny K VYPLNĚNÍ: Odpověď zakroužkujte – O. V případě, že zakroužkujete odpověď špatnou, přeškrtněte ji X, a zakroužkujte odpověď správnou – O.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu – napište číslo otázky a k tomu své doplnění nebo vyjádření.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum: 14. 6. ...

Pohlaví: ŽENA

Věk: 15

Škola: ZŠ RABUŠKOVÁ TŘEBÍČ

Třída: 9A

Poslední známka na vysvědčení z českého jazyka... 2

DOTAZNÍK

1. Co tě vede ke čtení?

a) získání nových informací
jakých?

b) zábava

c) volný čas

d) školní povinnost

Co konkrétně?

e) venku přší

f) je obsazený počítač

g) hledám vzory chování a jednání

h) nuda

i) něco jiného, uveď:

2. Čteš rád/a?

a) ano, čtení mě baví

b) ano, ale jen někdy

c) ne, čtu jen tehdy, když musím

d) ne, nečtu

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očíslyj: (1 – nejoblíbenější)

2a) sport

Jaký? ATLETIKA

~~14~~ b) rybaření ¹⁴

~~10~~ c) počítač, počítačové hry ¹¹

~~11~~ d) příroda, zvířata ⁹

~~15~~ e) chovatelství ¹³

~~8~~ f) četba ⁸

1) knihy

2) časopisy – jaké?

~~12~~ g) televize ⁶

~~15~~ h) hra na hudební nástroj ¹⁵

p) kultura ³

1) kino

2) koncert

3) divadlo

i) rozhlas – poslech ⁴

1) hudby – jaké?

2) pravidelných pořadů, jakých?

3) jen jako kulisa

j) jiné, uveď:

4. Jakým typům knih dáváš přednost?

a) klasická, tištěná kniha

b) v elektronické podobě

c) audiokniha

d) jiná, uveď:

5. Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodneš přečíst?

a) od kamarádů

b) na internetu

e) v knihovně

f) od rodičů nebo sourozenců

Kde?

c) ve škole

1) u učitele či

2) školní knihovna

d) jinak, uveď:

6. Jakým způsobem získáváš knihy?

a) kupuji si je

b) chodím si je půjčovat do knihovny

c) půjčujeme si je s přáteli

d) dostávám je např. jako dárek

e) jinak, uveď:

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

a) žádnou

b) jednu až tři

c) čtyři až pět

d) více jak pět

8. Kdy nejčastěji čteš?

a) o prázdninách

b) pravidelně v určitou denní hodinu (např. večer před spaním)

c) jen když musím (např. při přípravě na referát)

d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, ...)

e) nečtu vůbec

9. Uveď knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetla za asi posledního půl roku:

Upírů deníky, Smivani, Tohle krev, Divův brod, Mumukš, Imy, Acta se denice zoo, Ted niman, Aobanu rozeklanu.

10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) – celý název i se jménem autora:

Mikulášovy povíčky . Gosseing Semné

11. Máš z četby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, ...)

Z četby mám postřeh že ne všechny knihy končí dobře

Ne všechna jsem nic neobvyklého.

Dobrý den, ahoj.

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda byste mi pomohli tím, že vyplníte uvedený dotazník, který je samozřejmě anonymní. Bude mě pouze zajímat věk, třída, škola, poslední známka na vysvědčení z českého jazyka a literatury a pohlaví, tzn., že se o vás nic konkrétního nedozvím. Díky tomuto dotazníku bych ráda zjistila, jak je to se čtením dnešní mládeže. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování DP.

POKYNY K VYPLNĚNÍ: Odpověď zakroužkujte – O. V případě, že zakroužkujete odpověď špatnou, přeškrtněte ji X, a zakroužkujte odpověď správnou – O.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu – napište číslo otázky a k tomu své doplnění nebo vyjádření.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum: 2.10.2016

Pohlaví: Žena

Věk: 12

Škola: ZŠ Budleov

Třída: 6

Poslední známka na vysvědčení z českého jazyka: 1

DOTAZNÍK

1. Co tě vede ke čtení?

- a) získání nových informací
Jakých? _____
b) zábava
c) volný čas
d) školní povinnost

Co konkrétně?

- e) venku při
f) je obsazený počítač
g) hledám vzory chování a jednání
h) nuda
i) něco jiného, uveď: _____

2. Čteš rád/a?

- a) ano, čtení mě baví
b) ano, ale jen někdy
c) ne, čtu jen tehdy, když musím
d) ne, nečtu

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očíslej: (1 – nejoblíbenější)

- a) sport
b) rybaření
c) počítač, počítačové hry 4
d) příroda, zvířata
e) chovatelství
f) četba 3
g) televize 7
h) hra na hudební nástroj
i) rozhlas – poslech 8
j) jiné, uveď: *malba*

2 Jaký? *klasická*

- k) výtvarná činnost 5
l) ruční práce
m) setkávání se s kamarády 1
n) sběratelství 6
o) tanec

- p) kultura
1) kino
2) koncert
3) divadlo

- 1) hudby – jaké? *mozartovská, husarova*
2) pravidelných pořadů, jakých?
3) jen jako kulisa

4. Jakým typem knih dáváš přednost?

- a) klasická, tištěná kniha
b) v elektronické podobě
c) audiokniha
d) jiná, uveď: _____

5. Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodneš přečíst?

- a) od kamarádů
b) na internetu
c) ve škole
d) jinak, uveď: _____
e) v knihovně
f) od rodičů nebo sourozenců

1) u učitele e j

2) školní knihovna

d) jinak, uveď: _____

6. Jakým způsobem získáváš knihy?

- a) kupuji si je
b) chodím si je půjčovat do knihovny
c) půjčujeme si je s přáteli
d) dostávám je např. jako dárek
e) jinak, uveď: _____

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

- a) žádnou
b) jednu až tři
c) čtyři až pět
d) více jak pět

8. Kdy nejčastěji čteš?

- a) o prázdninách
b) pravidelně v určité denní hodině (např. večer před spaním)
c) jen když musím (např. při přípravě na referát)
d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, ...)
e) nečtu vůbec

9. Uveď knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetl/a za asi posledního půl roku:

Baymshoi spalme chaly. Said
Balima
Srdcovy klub

10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) – celý název i se jménem autora:

Memár oblibenou knihu.

11. Máš z čelby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, ...)

Literatura je pro Ag, které si se chci něco dovést
z knihy, je divným přednos i osobně

Dobrý den, ahoj,

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda byste mi pomohli tím, že vyplníte uvedený dotazník, který je samozřejmě anonymní. Bude mě pouze zajímat věk, třída, škola, poslední známka na vysvědčení z českého jazyka a literatury a pohlaví, tzn., že se o vás nic konkrétního nedozvím. Díky tomuto dotazníku bych ráda zjistila, jak je to se čtením dnešní mládeže. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování DP.

POKyny K VYPLNĚNÍ: Odpověď zakroužkujte – O. V případě, že zakroužkujete odpověď špatnou, přeškrtněte ji X, a zakroužkujte odpověď správnou – O.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu – napište číslo otázky a k tomu své doplnění nebo vyjádření.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum: 21.6.2010

Pohlaví: MUŽ

Věk: 14

Škola: ZŠ JEMNICE

Třída: 8.B

Poslední známka na vysvědčení z českého jazyka: 7

DOTAZNÍK

1. Co tě vede ke čtení?

- a) získání nových informací
Jakých? _____

b) zábava

c) volný čas

d) školní povinnost

Co konkrétně? _____

e) venku prší

f) je obsazený počítač

g) hledám vzory chování a jednání

h) nuda

i) něco jiného, uveď: _____

2. Čteš rád/a?

a) ano, čtení mě baví

b) ano, ale jen někdy

c) ne, čtu jen tehdy, když musím

d) ne, nečtu

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očíslov: (1 – nejoblíbenější)

a) sport

Jaký? _____

b) rybaření

c) počítač, počítačové hry

d) příroda, zvířata

e) chovatelství

f) četba

1) knihy

2) časopisy – jaké? _____

g) televize

h) hra na hudební nástroj

p) kultura

1) kino

2) koncert

3) divadlo

i) rozhlas – poslech

1) hudby – jaké? *Smak Pod, Jozef Pod, Kory Mihal, Peas Mihal, Jozef Mihal*

2) pravidelných pořadů, jakých? *SMALVILLE, SUPERMARTIN, NCIS, House,*

3) jen jako kulisa

j) jiné, uveď: _____

4. Jakým typům knih dáváš přednost?

a) klasická, tištěná kniha

b) v elektronické podobě

c) audiokniha

d) jiná, uveď: _____

5. Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodneš přečíst?

a) od kamarádů

e) v knihovně

b) na internetu

f) od rodičů nebo sourozenců

Kde? _____

c) ve škole

1) u učitele či

2) školní knihovna

d) jinak, uveď: _____

6. Jakým způsobem získáváš knihy?

a) kupuji si je

d) dostávám je např. jako dárek

b) chodím si je půjčovat do knihovny

e) jinak, uveď: _____

c) půjčujeme si je s přáteli

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

a) žádnou

c) čtyři až pět

b) jednu až tři

d) více jak pět

8. Kdy nejčastěji čteš?

a) o prázdninách

b) pravidelně v určitou denní hodinu (např. večer před spaním)

c) jen když musím (např. při přípravě na referát)

d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, ...)

e) nečtu vůbec

9. Uveď knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetl/a za asi posledního půl

roku: *Monstr o Vukym, Farmie, Slozny Pskor, Medeo 2034,*

* 10. Napiš svoji nejoblíbenější knihu (knihy) – celý název i se jménem autora:

Zajímavý vedrovi - Jules Verne
43 15 delů kapitán - Jules Verne

Imperator Goliatin 1,2 - Henry H. Wells
Warri Cover 1-7 - V. K. Roudnyj
Fotbalová divoča - Aurora Bohušelová
Robinson Crusoe - Daniel Defoe

11. Máš z četby nějaký zajímavý postřeh? Nebo jsi četl/a něco neobvyklého? (Máš zde prostor ke svému vyjádření - Tvůj názor na literaturu, knihy, literaturu ve škole, ...)

Můj názor je takový že deli v posledním dechlebe přelétávají usj nebo chápí novou - menší knihy do 150 stran. Ale za sp. vzdelan se upravují obsahy přibíhá se da zachytit na 250 stranach a více. U ve škole by se měla

poznámka: Musí se sam sdát se mam hodnotě ale ju vse jsem přečetl. Holky knih se bych to naučil v rádek a slovek.

* 70 Severní jihu Jules Verne
Převrácení na danuži - 17 77
800 mil na Amazonu - 11
Dva Robinsoni - 11
Strany světa a podzemí - Robinson Gordon Du Buis
Zdobití do podzemí - 11

Ulehčí více publikovat povinnu celou

Williams

Dobrý den, ahoj.

jmenuji se Kamila Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor český jazyk a literatura a občanská výchova pro základní školy. V této době píšu svoji diplomovou práci na téma Čtenářství dnešních dětí staršího školního věku. Proto se na vás obracím s prosbou, zda byste mi pomohli tím, že vyplníte uvedený dotazník, který je samozřejmě anonymní. Bude mě pouze zájmat věk, třída, škola, poslední známka na vysvědčení z českého jazyka a literatury a pohlaví, tzn., že se o vás nic konkrétního nedozvím. Díky tomuto dotazníku bych ráda zjistila, jak je to se čtením dnešní mládeže. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování DP.

POKYNY K VYPLNĚNÍ: Odpověď zakroužkujte - O. V případě, že zakroužkujete odpověď špatnou, přeškrtněte ji X, a zakroužkujte odpověď správnou - O.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu - napište číslo otázky a k tomu své doplnění nebo vyjádření.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum: 11. 6. 2010

Pohlaví: muž

Věk: 13

Škola: ZŠ VOR. BUDĚJOVICI

Třída: 7.A

Poslední známka na vysvědčení z českého jazyka: 1

DOTAZNÍK

1. Co tě vede ke čtení?

- a) získání nových informací

b) zábava

c) volný čas

d) školní povinnost

Co konkrétně?

e) venku při

f) je obsazený počítač

g) hledám vzory chování a jednání

h) nuda

i) něco jiného, uveď:

střídáním knih, v časopisech, a na internetu se novou sbírkou
z mytologie, mýtů

2. Čteš rád/a?

a) ano, čtení mě baví

b) ano, ale jen někdy

c) ne, čtu jen tehdy, když musím

d) ne, nečtu

3. Vyber si z uvedených zálib, ty pak podle oblíbenosti očísľuj: (1 – nejoblíbenější)

3 a) sport

Jaký? *atletika, tenis*

b) rybaření

k) výtvarná činnost

l) ruční práce

5 m) setkávání se s kamarády

n) sběratelství

o) tanec

1 f) četba

2) časopisy – jaké?

g) televize

h) hra na hudební nástroj

7 p) kultura

1) kino

2) koncert

3) divadlo

i) rozhlas – poslechl

1) hudby – jaké?

2) pravidelných pořadů, jakých?

3) jen jako kulisa

j) jiné, uveď:

4. Jakým typům knih dáváš přednost?

a) klasická, tištěná kniha

b) v elektronické podobě

c) audiokniha

d) jiná, uveď:

5. Kde nebo od koho se dozvídáš informace o knihách, které se pak rozhodneš přečíst?

a) od kamarádů

b) na internetu

Kde?

c) ve škole

1) u učitele či

2) školní knihovna

d) jinak, uveď: *z dobroučasných knih s předchozími zkušenostmi*

knihovna a u mých kamarádů

6. Jakým způsobem získáváš knihy?

a) kupuji si je

b) chodím si je půjčovat do knihovny

c) půjčujeme si je s přáteli

d) dostávám je např. jako dárek

e) jinak, uveď:

7. Kolik knih v průměru přečteš za jeden měsíc?

a) žádnou

b) jednu až tři

c) čtyři až pět

d) více jak pět

2-3-20

8. Kdy nejčastěji čteš?

a) o prázdninách

b) pravidelně v určité denní hodině (např. večer před spaním)

c) jen když musím (např. při přípravě na referát)

d) každou volnou chvíli (cesta vlakem, autobusem, o přestávkách, ...)

e) nečtu vůbec

9. Uveď knihy, které máš teď rozečtené a které jsi přečetl/a za asi posledního půl roku: *Illegální vojenská polovina - probuzení a barok*

- na ročník starší

Harvy roller 1-7, Zdobalov divoči - 1-8